

Hydro – Konsesjon til bygging av Illvatn pumpekraftverk, ytterligere regulering av Illvatn, bygging av Øyane kraftverk og 132 kraftledning, Luster kommune

IV - Departementets merknader

1. Innledning

Hydro Aluminium AS (Hydro) har søkt om konsesjon etter vassdragsreguleringsloven og energiloven til bygging av Illvatn pumpekraftverk, samt konsesjon etter vassdragsreguleringsloven til ytterligere regulering av Illvatn. Videre har Hydro Aluminium AS søkt om konsesjon etter vannressursloven og energiloven til bygging av Øyane kraftverk. Hydro Aluminium AS har også søkt om konsesjon etter energiloven til bygging av tilhørende 132 kV kraftledning fra Sveinsøystølen til Illvatn pumpekraftverk. Etter omorganisering har Hydro Energi AS overtatt som søker etter anleggene etter energiloven. Departementet vil i det følgende behandle NVEs tre innstillinger samlet.

Hydro Aluminium AS og Hydro Energi AS er 100 % eid av Hydro ASA.

2. Nærmere om de omsøkte tiltakene

De omsøkte prosjektene ligger i et vassdrag som har vært regulert siden 1950-tallet, med tre kraftverk, tretten magasiner og et omfattende nett av overføringer. Reguleringskonsesjon ble gitt i 1957 for 60 år og utløp i 2017. Hydro har søkt om ny reguleringskonsesjon, og saken ligger nå til behandling i NVE. En ny konsesjon vil ta for seg forhold knyttet til disponeringen av vannet i magasinene og elvene. Vassdraget har i dag en normalproduksjon på 1576 GWh/år.

Vann fra Illvatn føres østover til Storevatn i Grandfasta, og utnyttes i Herva og deretter i Skagen kraftverk. Vann fra Fivlemyrområdet, ca. en mil sør for Illvatn, føres også østover til Skålevatn i Grandfasta, og utnyttes i Skagen kraftverk. Vannet fra Skagen kraftverk er tilbake i Fortunselva igjen ved Fortun, langt nede i Fortunsdalen. Det ligger ingen kraftverk i Fortunselva nedenfor Fivlemyr på cirka 1 030 m.o.h.

Det er i dag et betydelig tap av flomvann fra Fivlemyrmagasinet. Hensikten med økt regulering av Illvatn samt bygging av Illvatn pumpekraftverk er å øke magasinkapasiteten for å unngå vanntap fra Fivlemyrmagasinet, og samtidig utnytte fallhøyde mellom Illvatn og Fivlemyr. Hydro ønsker å pumpe opp vann fra Fivlemyr i flomperiodene og lagre det i et utvidet magasin i Illvatn. Planen er å bruke dette vannet til å produsere kraft i vintermånedene når kraftbehovet er størst og prisene høyest. Illvatn pumpekraftverk vil, basert på forutsetningene i søknaden, produsere 113 GWh årlig, i all hovedsak vinterkraft.

Det nåværende magasinet i Illvatn er et senkningsmagasin med en reguleringshøyde på 15 m. Magasinvolumet er på ca. 50 mill. m³. Det er søkt om å øke reguleringshøyden til 62 m ved å senke LRV til kote 1320. Det nye magasinet vil fortsatt være et rent senkningsmagasin, med et samlet magasinivolum på ca. 140 mill. m³.

Inntaket er planlagt i den sør-østre enden av Illvatn, og vannveien vil bli en om lag 7 500 meter lang råsprenget tunnel. Selve kraftstasjonen er planlagt bygd i fjell på den sør-østre siden av Fivlemyrmagasinet, med en maksimal slukeevne på 15 m³/s. Utløpstunnelen vil bli ca. 800 m lang, og ført ut på det dypeste området i Fivlemyrmagasinet.

Vassdragene i hele tiltaks- og influensområdet er allerede relativt sterkt påvirket av kraftutbygging.

Anleggsaktivitet i sommersesongen vurderes å gi den største negative virkningen av Illvatnprosjektet. I driftsfasen vurderes senking av Illvatnet å kunne gi negative konsekvenser for friluftslivet.

Områdene ved Illvatn og Fivlemyrmagasinet ligger perifert i leveområdet for villrein (Ottadalsstammen), men benyttes til en viss grad som sommerbeiteområde og trekkveier. Bestanden er liten, men det arbeides aktivt for å gjenoppbygge bestanden i kommunen. Tiltaket anses likevel i liten grad å forverre vekst- og levevilkår for villrein.

Luster kommune er positiv til at det gis konsesjon til Illvatn pumpekraftverk på visse vilkår. Fylkeskommunen er i utgangspunktet positiv til prosjektet, men ønsker ikke å ta endelig standpunkt til saken før søknad om fornyelse av gjeldende konsesjoner i hele Fortunsvassdraget foreligger.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane mener at utbyggingen av Illvatnprosjektet vil medføre relativt små negative konsekvenser for allmenne interesser, men at det er knyttet en del konflikter til landskap, friluftsliv og biologisk mangfold.

Hydro har også søkt om konsesjon etter vannressursloven til å bygge og drive Øyane kraftverk i Fortunsdalen, nedstrøms Illvatn. Det planlagte kraftverket vil inngå som en del av Hydros eksisterende anlegg i Fortun, og Øyane kraftverk anslås å øke produksjonen i Fortun med 80 GWh i årlig produksjon, hvorav 9 GWh vinterproduksjon, dersom Illvatn pumpekraftverk også bygges ut.

Øyane kraftverk er en tilleggsutbygging som skal utnytte restvannføringen nedenfor Fivlemyr gjennom det bratte Bakligjelet. Etter planendring er fallhøyden ca. 400 meter med inntak nedstrøms Spitarfossen på 495 m.o.h. og utløp ved Øyane 95 m.o.h. Hydro mener at prosjektet vil forbedre utnyttelsen av det kraftpotensialet som ligger i konsesjonen for Fortun-Grandfaste, og være med på å øke den lokale verdiskapningen.

Kraftstasjonen, transformator og koblingsstasjon er planlagt lagt i dagen ved Øyane (disse var opprinnelig planlagt i fjell). Endringen medfører at masser, som må deponeres, halveres. Minimum slukeevne er 0,25 m³/s og maksimal slukeevne 15 m³/s, og installert effekt vil være ca. 51 MW. Brukstiden er beregnet til ca. 1750 timer per år.

Hydro begrunner planendringen med at Øyane teknisk sett vil bedre robustheten i prosjektet, redusere anleggstiden og de samlede virkningene på omgivelsene lokalt vil reduseres sammenlignet med løsningen som ble omsøkt i 2010.

Hydro har videre søkt om å bygge en ny 132 kV ledning fra Sveinsøystølen til Illvatn pumpekraftverk. Det er planlagt å knytte Øyane kraftverk til eksisterende 132 kV ledning ved Sveinsøystølen, via den nye 132 kV-ledningen.

Prosjektet ligger i et område der bebyggelsen for det meste er boliger og gårdsbruk i den nedre delen av dalen mellom Fortun og Øyane. Oppover i dalen er det lite synlig bebyggelse. Den øvre delen av Fortunsdalen har markerte og høye dalsider, mens selve elva renner rolig i relativt slakt terreng og veien ligger nær elva. Et parti med kulper og småstryk etterfølges av Spitarfossen, og nedenfor denne flater elva ut igjen i et våtmarksområde. Elva går videre ned Bakligjelet og renner deretter rolig mot elvesletta på Øyane.

Hydro har foreslått avbøtende tiltak som blant annet minstevannføring på størrelse med alminnelig lavvannføring, terskler i elva ved Øyane og at det tas spesielt hensyn til verdifull skog rundt Sveinsøystølen ved valg av veitrasé.

3. NVEs innstillinger

NVE anbefaler at det gis konsesjon etter vassdragsreguleringsloven og vannressursloven til bygging og drift av Illvatn pumpekraftverk, og tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til ytterligere regulering av Illvatn.

NVE legger vekt på at en utbygging av Illvatn pumpekraftverk vil gi en årlig middelproduksjon på om lag 113 GWh. NVE legger også vekt på at utbyggingen vil bedre utnyttelsen av eksisterende reguleringsanlegg.

NVE viser til at den største negative konsekvensen for landskap og friluftsliv er den økte reguleringen av Illvatn, da reguleringen vil gi redusert vannstand i Illvatn på sen vinteren og forsommeren. NVE mener likevel det lar seg gjøre å ta et visst hensyn til friluftsliv om sommeren uten å begrense mulighetene til å magasinere vann i for stor grad. Utbyggingen kan også ha en negativ konsekvens for villrein, men først og fremst i anleggsperioden.

Som avbøtende tiltak foreslår NVE at oppfylling av Illvatn får førsteprioritet om våren fremfor minstevannføring fra Fivlemyrdammen. NVE påpeker også at det må settes krav og begrensninger til anleggsarbeidet i en detaljplan. NVE anser for øvrig konsekvensene for miljø, naturressurser og samfunn som beskjedne.

NVE anbefalte opprinnelig at det ikke gis konsesjon til Øyane kraftverk. Etter behandling av planendringssøknaden har NVE anbefalt at det gis konsesjon etter vassdragsreguleringsloven til Øyane kraftverk, men på strengere vilkår enn omsøkt.

NVE anbefaler også at det gis konsesjon etter energiloven til en ny 132 kV kraftledning fra Sveinsøystølen til Illvatn kraftverk.

NVE mener at Illvatn kraftverk vil være positivt for kraftsystemet på grunn av regulerings- evne og produksjon vinterstid når etterspørselen er størst. Også Øyane, med sine store aggregater, vil bidra mer positivt til kraftsystemet enn mindre kraftverk. NVE viser til at større kraftverk har mulighet for regulering av spenning og frekvens som bidrar til stabilitet i kraftsystemet.

NVE anbefaler at det settes vilkår om at eksisterende 22 kV kraftledning kables fra Fivlemyr kraftverk til Nørdstedalseter. Videre anbefaler NVE at det settes vilkår om at det skal utarbeides en miljø-, transport- og anleggsplan, hvor det beskrives hvordan det skal tas hensyn til miljøet under og etter anleggsperioden, herunder beskrive hvordan uttak av gamle trær kan minimeres, og hvordan det kan tas hensyn til rødlistearter gjennom skånsom ferdsel.

4. Vurderingsgrunnlaget

I departementets vurdering av om konsesjon skal gis etter vassdrags- og energilovgivningen, må fordelene og ulempene ved de omsøkte tiltakene veies opp mot hverandre. Skader og ulemper for både allmenne og private interesser skal hensyntas.

Bevaring av naturmangfoldet inngår i skjønnsutøvingen ved saksbehandlingen etter vassdrags- og energilovgivningen. Det innebærer at miljøkonsekvensene ved bygging av Illvatn pumpekraftverk, ytterligere regulering av Illvatn og bygging av Øyane kraftverk, må vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der de samfunnsøkonomiske fordelene må avveies mot forringelsen og tapet i naturmangfoldet.

Bestemmelsen i naturmangfoldloven § 8 og prinsippene i samme lov i §§ 9-12 legges til grunn som retningslinjer for vedtak etter vassdragslovgivningen. Det vises i den sammenheng til forvaltningsmålene om naturtyper, økosystemer og arter i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Disse forvaltningsmålene blir iaktatt ved departementets behandling.

Kravet til kunnskapsgrunnlag skal etter naturmangfoldloven stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Departementet bygger sine vurderinger og tilråding på følgende:

- Hydros søknader av 10. mai 2010.
- Konsekvensutredninger utarbeidet av Ambio Miljørådgivning, mars 2010.
- NVEs innstillinger av 26. juni 2014 med høringsuttalelser til søknadene.
- Hydros kommentar til NVEs innstilling av 6. januar 2015.
- Departementets befaringsrapport 18. august 2015.
- Registreringer i Naturbase og Artsdatabanken
- Konsekvensutredning om biologisk mangfold/ naturtyper i Bakligjeldet utarbeidet av Multiconsult 5. november 2015.
- Hydros planendringssøknad av 8. september 2017
- NVEs innstilling om Øyane planendring av 3. desember 2018
- Hydros merknader til NVEs innstilling av 3.5.2019
- NVEs vurdering av Hydros merknader av 21.6.2019

Departementet mener at søknadene med gjennomførte konsekvensutredninger og fagrapporter, sammen med eksisterende kunnskap og innspill til NVEs høring, danner tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag slik at det kan tas stilling til konsesjonsspørsmålene.

Departementet finner at virkningene for naturmiljøet er tilstrekkelig utredet og beskrevet.

Konsesjon til kraftledningen er avhengig av konsesjon til bygging av kraftverkene. Vedtak fattes samtidig for alle tre søknadene. Departementet vil i det følgende vurdere søknadene i hvert sitt kapittel, og deretter gi en samlet vurdering og konklusjon for hele prosjektet.

5. Departementets vurdering av søknadene etter vassdragslovgivningen

5.1. Illvatn pumpekraftverk og økt regulering av Illvatn

5.1.1. Samfunnsmessige virkninger

Departementet viser til at utbyggingen vil gi økte inntekter fra konsesjonsavgifter og konsesjonskraft til Luster kommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune, og vil opprettholde kommunens skatteinntekter fra vannkraftproduksjon.

Departementet bemerker at opprustnings- og utvidelsesprosjekter som gir mer kraft med få nye inngrep er spesielt gunstige, og legger stor vekt på at utbyggingen og reguleringen vil gi 113 GWh regulerbar vinterkraft, som tilsvarer strømforbruket til cirka 5750 norske husstander.

Utbyggingskostnadene ble i 2010 estimert til mellom 445 – 570 millioner kroner med en utbyggingspris til mellom 4,0 og 5,1 kr/kWh. I 2019-kroner er kostnaden for Illvatn kraftverk i størrelsesorden 587 – 751 mill. kroner. Hydro opplyser at tiltaket ikke vil rekke elsertifikatmarkedet. Med nettkostnader er kostnadene om lag 627 – 792 mill. 2019-kroner.

Prosjektet har positiv nåverdi om det laveste kostnadsanslaget legges til grunn, gitt NVEs basis prisbane.

Utbyggingskostnadene er basert på anslag. Hvor store de faktiske utbyggingskostnadene vil bli, vil først være kjent etter at detaljplan og anbudskonkurranse er holdt. Det vil da være opp til søker å avgjøre hvorvidt prosjektet totalt sett vil være bedriftsøkonomisk lønnsomt.

Nåverdien av prosjektet inngår i den videre vurderingen av prosjektets samlede fordeler og ulemper. Tiltaket vil også ha virkninger på natur, miljø og areal. I konsesjonsvurderingen vil departementet vurdere miljøvirkningene av tiltaket nærmere, og ta stilling til om tiltaket samlet sett vurderes som samfunnsøkonomisk lønnsomt.

5.1.2. Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

I følge konsekvensutredningen (KU) forventes tiltaket å ha liten effekt på vanntemperaturen i Fortunselva. Departementet påpeker at isen på Fivlemyrmagasinet vil bli mer usikker enn i dag på grunn av økt gjennomstrømning og flere innløpspunkter. I tillegg vil senkning av vannstanden på sen vinteren gi oppsprukket is langs land. NVE viser til at tiltaket ikke vil påvirke reguleringshøyden i Fivlemyr, slik at effekten av endringen er begrenset.

Departementet viser til at magasinet i Illvatn skal senkes ytterligere 47 m i forhold til i dag, som vil føre til oppsprukket is over bratte og ujevne områder, men anser ikke dette for å være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

5.1.3. Erosjon og sedimenttransport

I følge KU-rapporten forventes ikke økt reguleringszone i Illvatn å føre til økt erosjon ettersom vannet stort sett er omgitt av bart fjell. Reduserte flommer i Fortundalselvi vil redusere transport av bremateriale til vassdraget oppstrøms Skagen kraftverk. KU-rapporten viser til at en redusert flomfrekvens kan ha en positiv virkning på erosjonsforholdene.

NVE viser til at flere av høringspartene nevner masseoppbygging i elveleiet som et problem i vassdraget i dag. NVE mener dette er et problem som eksisterer uavhengig av en eventuell utbygging av Illvatn pumpekraftverk.

Departementet bemerker at erosjonsproblematikken også vil være relevant i behandlingen av fornyessøknaden for Fortun-Grandfastareguleringene.

Departementet slutter seg til NVEs konklusjon om at tiltaket i liten grad vil få betydning for erosjon og sedimenttransport, og anser ikke temaene avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

5.1.4. Flom og skred

Departementet viser til at formålet med tiltaket er å fange opp vann som ellers ville ha gått som flomoverløp fra Fivlemyrdammen, og derfor forventes det at tiltaket demper flomvannføringen, særlig i de øvre delene av dalen. Departementet bemerker at i de nedre delene vil effekten avta noe grunnet det store restfeltet.

5.1.5. Landskap og friluftsliv

I konsekvensutredningen er området rundt Illvatn og områdene Fortun-Nørdstedalen gitt middels verdi. Verdisettingen for friluftsliv er satt til middels til stor verdi for områdene Illvatn og Fivlemyr, og middels verdi for Fortundalen. Det vises til at utbyggingsområdet ligger tett opp til Breheimen nasjonalpark, som er et mye brukt friluftsområde både sommer

og vinter. Grensene til nasjonalparken er trukket rundt de eksisterende utbyggingene i Fortundalen, Nørstedalen og Illvatn. Det vises til at særlig Illvatn, som er omringet av nasjonalpark, oppleves som en naturlig del av nasjonalparken.

NVE peker på at området har unike trekk, og at særlig Fortundalen utgjør en viktig og opplevelsesrik korridor inn til et større område med urørt nasjonalpark. NVE viser til betydelig uenighet om verddivurderingen av området i konsekvensutredningen på bakgrunn av innkomne høringsuttalelser. Konfliktene omfatter først og fremst den økte reguleringen av Illvatn og den nye luftledningen, men også behov for minstevannføring fra Fivlemyrdammen er tatt opp som en problemstilling.

Økt regulering av Illvatn

Konsekvensutredningen konkluderer med at tiltaket vil ha liten til middels negativ konsekvens for landskapet rundt Illvatn. For friluftsliv vil anleggsfasen være middels negativ, og driftsfasen liten – middels negativ. Ved å øke reguleringshøyden fra 15 til 62 m, vil vann som ellers ville gått i overløp fra Fivlemyrdammen i vår- og sommermånedene, kunne lagres til bruk om vinteren. Hydro har søkt om å la Illvatn være nedtappet i mars – april, og maksimalt fylt opp i september – oktober. Graden av nedtapping vil kunne variere fra år til år.

Fylkesmannen ber om at magasinet ikke holdes lavere enn 1 m under HRV fra 1. juli til 15. september av hensyn til turgåere. Hydro på sin side mener at krav om magasininfylling så tidlig i sommersesongen vil gjøre det umulig å utnytte magasinet som tenkt.

NVE mener at det lar seg gjøre å ta et visst hensyn til friluftsliv om sommeren uten å begrense mulighetene til å magasinere vann i for stor grad. NVE viser til at den viktigste oppfyllingsperioden for magasinet er i snøsmeltesesongen om våren, en periode da det er dårlige forhold for skiturer og svært lite ferdsel i høyfjellet. Etter NVEs beregninger vil magasinet være i ferd med å fylles opp når den mest populære sommersesongen starter, men påpeker at det faktiske nivået vil avhenge av den forrige vinterens nedtapping. NVE påpeker at det planlagte magasinet i Illvatn er relativt stort, og kan magasinere vann for mer enn ett år.

NVE erkjenner at den eksisterende skitraseen over sørenden av Illvatn etter all sannsynlighet ikke vil kunne brukes senvinters dersom det gis konsesjon til en regulering på 62 m. NVE foreslår som avbøtende tiltak å bruke massene som tas ut av tunnelen til å fylle opp partier ved Illvatns sørende, slik at det fortsatt vil være mulige å legge en skiløype der.

Departementet påpeker at en regulering av den størrelsesorden som er planlagt nødvendigvis vil få synlige konsekvenser, og er enig i NVEs vurdering om at Hydro ikke bør pålegges fyllingsbestemmelser for tidlig i sesongen hvis magasinet skal fungere etter hensikten. Departementet er enig med NVE i at det lar seg gjøre å kombinere oppfylling av magasinet og samtidig ta hensyn til friluftsliv ved å gi oppfylling av Illvatn førsteprioritet om våren. I detaljplanen skal det utredes hvordan steinmasser fra tunneldriften kan brukes til å etablere en sikker skiløypetrase i sørenden av Illvatnet, jf. merknader til vilkårene.

Redusert vannføring i Fortunsdalen/ minstevannføring

Ved en ytterligere regulering av Illvatn utnyttes flomvann som ellers ville gått tapt for kraftproduksjon, men konsekvensene blir mindre vannføring i Fortunselva i flomperioder. Denne minskede vannføringen vil først og fremst være synlig i elvas øvre deler. Søknaden inneholder ikke forslag om minstevannføring.

Luster kommune har krevd minstevannføring fra Fivlemyrdammen som et vilkår for å akseptere utbygging. NVE viser til at minstevannføring ikke er satt som vilkår i konsesjonen for regulering av Fivlemyrmagasinet. Konsesjonen løp ut i 2017, og det er ikke anledning til å endre konsesjonsvilkårene før denne konsesjonen eventuelt fornyes. NVE mener likevel det er hjemmel til å pålegge minstevannføring, så lenge det er begrenset til å avbøte ulempene ved den nye utbyggingen av Illvatn. NVE viser til at bygging av Illvatn kraftverk vil få nye, negative konsekvenser for strekningen nedstrøms dammen ved at også periodene med flomoverløp reduseres. NVE viser til at minstevannføring som avbøtende tiltak vil være mest aktuelt i starten av høysesongen for turisme i fjellet. Denne perioden sammenfaller med en periode der det normalt vil være noe overløp fra Fivlemyr. NVE påpeker at denne perioden sammenfaller med perioden der oppfylling av Illvatn er i full gang, og pålegging av minstevannføring vil sinke denne prosessen. NVE mener at minstevannføring kun vil ha en begrenset verdi for friluftinteressene sammenlignet med oppfyllingen av Illvatn, og mener derfor at oppfyllingen av Illvatn tidlig i sesongen bør prioriteres fremfor slipp av minstevannføring på en kort strekning.

Departementet er enig i NVEs tolkning av handlingsrommet for å kunne gi pålegg om minstevannføring i Fivlemyrdammen, og legger til grunn at det ikke er mulig å opprettholde en minstevannføring fra Fivlemyr samtidig som en rask oppfylling av Illvatn så tidlig som mulig i smeltesesongen, da disse periodene er sammenfallende. Det blir derfor en vurdering av hvilket tiltak som vil ha størst negative konsekvenser for landskap og naturmangfold. Departementet merker seg at Sogn og Fjordane Turlag er opptatt av minstevannføring av hensyn til fisk, men viser til at den mest kritiske lavvannsperioden for fisk er om vinteren. Etter departementets vurdering vil derfor minstevannføring fra Fivlemyr først og fremst få betydning for landskapsopplevelsen. Departementet viser til at Illvatn ligger i et høyfjells-terreng med lite inngrep for øvrig, og mener derfor at et kraftig nedtappet magasin vil være mere skjemmende enn konsekvensene av mindre overløp ved Fivlemyr sommer og høst. Departementet mener derfor at oppfylling av Illvatn bør prioriteres fremfor slipp av minstevannføring på en kort strekning.

Massedeponi, påhogg og anleggsperioden

Hydro har søkt om to påhogg for tunnelen, ett ved Fivlemyr og ett i sørenden av Illvatn. Det er søkt om å etablere massedeponi både ved Fivlemyr og under HRV i Illvatn.

I følge konsekvensutredningen vurderes inngrepene ved Fivlemyr å ha liten negativ konsekvens for landskap. Som avbøtende tiltak nevnes god terrengtilpasning med naturlig revegetering.

NVE mener tunnelen bør drives med to påhogg, og at massedeponi bør etableres både ved Illvatn og Fivlemyr, selv om det er kommet innspill om at antall områder med inngrep bør begrenses. Med kun ett påhogg vil anleggsperioden bli betydelig lengre og det vil ta lang tid før anlegget er ryddet opp i.

Departementet er enig i NVEs vurdering om at det er viktigere å begrense anleggsperioden enn å gi tillatelse til kun ett påhogg. Departementet er videre enig i at kun ett massedeponi vil bli unødvendig stort. Dersom massene fra det øvre deponiet kan brukes til å sikre en trasé for skiløpere om vinteren, vil det være et positivt tiltak som følge av prosjektet. Dette må vurderes i detaljplanfasen. Departementet legger i likhet med NVE vekt på at det tas hensyn til terrenget og landskapsformene når massedeponiene utformes, men påpeker at området

allerede er preget av en del menneskelige inngrep. Ved Illvatn hvor terrenget er mer uberørt, anbefaler departementet at massene legges under HRV i Illvatn. Departementet er enig i NVEs vurdering om at landskap og friluftsliv har høy verdi, men at de negative konsekvensene er begrensede og vil reduseres gjennom avbøtende tiltak.

5.1.6. Naturtyper, vegetasjon og flora

I følge konsekvensutredningen er det ikke områder eller funn av større verdi i de øvre delene av vassdraget, der påvirkningen av utbyggingen vil bli størst. I de nedre delene vil påvirkningen begrense seg til redusert flomvannføring. Bakligjelet er svært utilgjengelig, men ut fra de observasjoner som er gjort er det ikke identifisert noen sjeldne arter. Bekkekløften er gitt middels verdi i konsekvensutredningen, men på grunn av liten påvirkning er konsekvensene av tiltaket satt til liten negativ.

Multiconsult har i notat datert 15.10.2015 gjennomført en supplerende kartlegging av naturtyper, karplanter og lav i Bakligjelet på oppdrag fra Hydro. I følge Multiconsult er Fortundalselva påvirket av at vannføringen er betydelig redusert i forhold til opprinnelig før reguleringen i 1969 og beskriver at vegetasjonen langs vassdraget tilpasset seg det nye hydrologiske/lokalklimatiske regimet med vesentlig lavere vannføring og luftfuktighet. Undersøkelsene konkluderer med at en ytterligere reduksjon i Bakligjelet trolig vil ha en begrenset (liten) negativ konsekvens for naturmiljøet i Bakligjelet, ettersom det er lite fuktighetskrevenne vegetasjon i og langs selve elveleiet. Undersøkelsen vurderer fraføringen av vann knyttet til Øyane, og omtaler ikke Illvatn spesielt. På bakgrunn av denne undersøkelsen legger NVE i innstillingen for Øyane fra 2018 til grunn at konsekvensene for naturmiljøet synes å være små. Departementet legger til grunn at konsekvensene også er små for Illvatn og Øyane samlet sett.

Departementet mener tiltaket i liten grad vil gå utover vegetasjonen, og anser ikke temaet naturtyper, vegetasjon og flora som avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

5.1.7. Pattedyr og fugl

Villrein

Områdene ved Illvatn og Fivlemyrmagasinet ligger i utkanten av et villreinområde med en stamme på 2000-2500 dyr. Området er kategorisert som sommerbeite. Både området sør for Illvatn og området rundt sørsiden av Middalsnosi er merket som trekkområder mellom østre og vestre del av Breheimen. Villreinstammen i Luster er relativt liten, men det arbeides aktivt for å gjenoppbygge bestanden i kommunen. Området verdsettes til middels stor verdi i konsekvensvurderingen, og konsekvensene av tiltaket for rein er satt til liten til middels negativ. Det er uttrykt bekymring for at den økte reguleringen av Illvatn kan øke faren vinterstid for at villrein faller i sprekker i reguleringssonen.

NVE foreslår som avbøtende tiltak at veien som er planlagt fra Fivlemyr frem til påhogget skal stenges for allmenn ferdsel med bom. Villreinen vil med dette ikke bli forstyrret av unødig økt ferdsel. NVE mener det kan virke mot sin hensikt å sette opp gjerde for å hindre at villrein på vinterstid kan falle ned i sprekker i reguleringssonen, og viser til at det både er bratte skrenter, overhengende snøskavler og fare for snøskred som kan utgjøre større fare for villreinen enn reguleringssonen. NVE antar at den største utfordringen for villreinen vil være i anleggsperioden, og anbefaler at anleggsperioden gjøres så kort som mulig.

Departementet er enig med NVE i at en låst bom på veien vil være et egnet avbøtende tiltak. Departementet mener også at området i størst mulig grad bør fremstå som urørt, og anser ikke inngjerding av magasinet som en god løsning. Selv om gjerde kan hindre at rein faller i randsonen antar departementet at et slikt inngrep vil ha større negativ virkning enn nytte, og vil kunne hindre reinens bruk av området også sommerstid. Departementet legger til grunn at reinen vil sky området i anleggstiden, og at denne perioden derfor bør være så kort som mulig. Departementet er imidlertid enig i NVEs vurdering i at området vil bli attraktivt for reinen igjen så snart aktiviteten opphører. Departementet legger til grunn at dersom prosjektet gjennomføres i tråd med de anbefalte tiltak, og anleggsperioden gjøres så kort og effektiv som mulig, vil konsekvensene for villrein være akseptable.

5.1.8. Fisk og ferskvannsbiologi

I følge konsekvensutredningen vil ikke utbyggingen ha særlig betydning for fisk, verken i Illvatn eller i Fivlemyrmagasinet. Illvatn er naturlig fisketomt og forholdene for fisk i Fivlemyrmagasinet er dårlige grunnet regulering og mye breavrenning. Begge vannene er derfor avhengig av fiskeutsetting. Redusert flom kan imidlertid påvirke vandringen for anadrom fisk. Konsekvensutredningen viser at laks og sjøaure kan vandre cirka 8,5 km oppstrøms Skagen kraftverk, der vannet som holdes igjen i Illvatnmagasinet møter hovedelva igjen.

NVE mener det er liten grunn til å tro at utbyggingen av Illvatn vil ha vesentlig konsekvenser for fisk, heller ikke for anadrom fisk, og viser til at forholdene for fisk først og fremst er styrt av den eksisterende reguleringen i vassdraget, og ikke av om flomperiodene blir dempet.

Departementet viser til at Hydro har satt i gang en tiltaksplan for vassdraget og anser konfliktene som relativt små. Departementet mener derfor at konsekvensene for fisk ikke vil være til hinder for at det gis konsesjon til tiltaket.

5.1.9. Kulturmiljø og kulturminner

Departementet viser til at utbygger i søknaden bekrefter at tiltakene som massedeponi og lignende vil utføres slik at de ikke berører de registrerte kulturminnene ved Fivlemyr. Departementet kan ikke se at hensynet til kulturminner vil være av betydning for konsesjons-spørsmålet.

5.1.10. Vannforskriften

Vannforskriften § 12 oppstiller vilkår som må vurderes ved nye inngrep i vassdraget. Illvatn kraftverk ligger i vannforekomst Illvasselvi, definert som sterkt modifisert på bakgrunn av eksisterende utbygging, og har dermed tilpasset miljømål.

Departementet har vurdert alle praktiske gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene eller ulempene ved tiltaket. De foreslåtte konsesjonsvilkårene vil etter departementets vurdering være egnet til å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten. Ved å pålegge minstevannføring, opprettholdes i stor grad de biologiske funksjonene i elva.

Departementet mener i likhet med NVE samfunnsnyttens til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Departementet finner at hensikten med inngrepet, i form av ny fornybar produksjon, ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Departementet viser til at denne vurderingen omfatter både tekniske gjennomførbarhet og kostnader. Departementet viser til den foretatte gjennomgang og vurdering av de negative

konsekvenser for natur, miljø og landskap i foredraget her. Samfunnsnyttene av tiltaket må anses som betydelig. Departementet finner at vilkårene etter vannforskriften § 12 er oppfylt.

5.2. Illvatn kraftverk - Søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett

5.2.1. Bakgrunn

Hydro Aluminium AS ("Hydro") har søkt om bygging av Illvatn pumpekraftverk som ett av tiltakene for økt utnyttelse av vannressursene innenfor det eksisterende systemet med Herva og Fivlemyr kraftverk, samt Skagen kraftverk i Fortun i Luster kommune.

Illvatn pumpekraftverk vil utnytte fallet fra Illvatn ned mot Fivlemyr. Det meste av dette vannet overføres i dag til Storevatn, og benyttes til produksjon i Herva kraftverk. Hydro ønsker nå å disponere vannet annerledes, blant annet ved å utnytte fallet mellom Illvatn og Fivlemyr i det planlagte kraftverket. For nærmere om disse planene vises det til redegjørelsen i søknaden av 29. juni 2017.

Dette forutsetter for det første at Hydro kan gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter vannfallrettighetslovens bestemmelser. Spørsmålet om unntak behandles i punkt 5.2.2 under. Selskapet må i tillegg ha tillatelse til ekspropriasjon. Dette behandles i punkt 9.2.

Det er forskjellige oppfatninger mellom Hydro og Statskog SF ("Statskog") om eierskapet til fallrettighetene som utnyttes i henholdsvis Herva og Fivlemyr kraftverk. Hydro har bedt departementet om å tilkjennegi sitt syn på spørsmålet om eierskap. For det tilfellet at Hydro ikke allerede er eier av disse fallrettighetene, har selskapet søkt om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett og tillatelse til ekspropriasjon. Denne delen av søknaden behandles som egen sak.

Fallrettighetene mellom Illvatn og Fivlemyr eies delvis av Hydro og delvis av Statskog . Ifølge opplysninger i søknaden av 29. juni 2017 er Hydro *"grunneier på deler av strekningen, dvs. nedre del av fallet i Illvasselv. HAL innehar dermed fallrettighetene på denne delen. Statskog er imidlertid grunneier i fjellområdet der Illvatn ligger og et stykke ned langs Illvasselv øverst i Nørstedalen, samt østover mot Middalen, Storevatn og Skålavatn. De fallrettigheter som skal utnyttes i Illvatn pumpekraftverk og som ligger innenfor statsallmenningens grenser (øvre del av fallet), tilhører således staten (Statskog)".*

Mesteparten av vannet på den aktuelle strekningen overføres i dag til Storevatn for utnyttelse i Herva kraftverk. Utnyttelse av fallet mellom Illvatn og Fivlemyr slik selskapet nå legger til grunn for søknaden, forutsetter imidlertid at Hydro erverver Statskogs andel av fallrettighetene (det vil si den øvre delen av fallet).

Vannfallrettighetslovens forbud mot utleie av ikke-utbygde fallrettigheter medfører at Hydro må erverve *eiendomsretten* til de aktuelle delene av fallet. Statskog har etter det opplyste ingen innvendinger mot et slikt erverv. Da fallet ligger på statsallmenningsgrunn må imidlertid erverv skje ved ekspropriasjon, jf. fjellovas forbud mot salg av statsallmenningsgrunn, jf. loven § 13 første ledd.

Et eventuelt erverv av Statskogs andel av fallrettighetene utløser konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter vannfallrettighetslovens bestemmelser. Hydro oppfyller ikke kravet om offentlig eierskap, jf. lovens § 5, og kan derfor ikke få konsesjon. Når særlige hensyn foreligger, kan departementet i det enkelte tilfellet likevel gjøre unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett, jf. § 3 andre ledd.

Hvorvidt Hydro kan få unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett vil være en forutsetning for om selskapet kan få tillatelse til ekspropriasjon. Departementet vil derfor først ta stilling til spørsmålet om unntak, jf. punkt 5.2.3 under.

5.2.2. Departementets vurdering av søknaden om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett
Forutsetningen for et unntak fra vannfallrettighetslovens bestemmelser om konsesjonsplikt og forkjøpsrett er at det foreligger *"særlige hensyn"*, jf. loven § 3 andre ledd.

Nærmere rammer for anvendelsen av unntaksbestemmelsen er trukket opp i Ot. prp. nr. 21 (1989-90). Unntaksbestemmelsen kan benyttes *"der kraftrettighetene er nært knyttet til produksjonen"* og *"kan nyttes slik at det ikke legges hindringer i veien for samfunnsmessige ønskede fusjoner og gjør omgørelser nødvendig"*.

Rammene utdypes nærmere i Ot. prp. nr. 61 (2007-08). Det fremgår her at unntaksbestemmelsen skal anvendes innenfor de rammer som fastsettes av regelverket for offentlig eierskap, og at *"formålsbestemmelsen i § 1 nytt første ledd om offentlig eierskap skal tillegges stor vekt"*.

Departementet har etter en konkret vurdering kommet til at det foreligger særlige hensyn som tilsier at unntaksbestemmelsen i vannfallrettighetsloven § 3 andre ledd kan anvendes.

Departementet har i den forbindelse lagt betydelig vekt på at Hydro allerede har en rett til å disponere vannet som ellers ville fulgt fallstrekningen ned mot Fivlemyr. Som det fremgår over overføres mesteparten av dette vannet i dag til Storevatn for utnyttelse til kraftproduksjon i Herva kraftverk. Et unntak vil bety at eiendomsretten til Statskogs del av fallet overdras fra en offentlig til en privat aktør. Statskog er i dag avskåret fra å utnytte sin del av fallet. Ervervet vil derfor ikke medføre noen reduksjon av Statskogs mulighet til å disponere over de aktuelle fallrettighetene. Denne muligheten er allerede avskåret, som en konsekvens av den etablerte overføringen.

Samtlige av Hydros vannfall, kraftverk, reguleringsanlegg og tilhørende installasjoner i Tyin-Fortunvassdragene bygger på tillatelser, som utløper med endelig virkning i 2054. Etter det tidspunkt vil hensynet til offentlig eierskap være fullt ut ivaretatt i samsvar med de krav som fremgår av vannfallrettighetsloven.

Departementet har også sett hen til at ervervet har en samfunnsmessig rasjonell begrunnelse, da det vil bidra til en mer effektiv utnyttelse av vannressursene innenfor et allerede utbygd vassdrag.

Departementet har på denne bakgrunn kommet til at det er grunnlag for å gi unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i samsvar med søknaden.

5.3. Øyane kraftverk

5.3.1. Samfunnsmessige virkninger

Øyane kraftverk vil kunne produsere 89 GWh årlig slik som omsøkt at Hydro i planendringssøknaden i 2017. Produksjonsanslagene er basert på Hydros opprinnelige forslag til minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring, 0,067 m³/s hele året. Dersom Illvatn realiseres vil netto årlig produksjon i Øyane kraftverk være 80 GWh.

NVE har i innstillingen foreslått økt minstevannføring. Med NVEs forslag til vilkår vil netto årlig produksjon i Øyane reduseres fra 80 til 66 GWh årlig.

Hydro har i mai 2019 justert sitt forslag til minstevannføring. Med Hydros justerte søknad vil netto årlig kraftproduksjon være om lag 74 GWh årlig.

Kostnaden for bygging av Øyane kraftverk er anslått til 284 – 340 mill. kroner i 2017-kroner. Prisjustert blir dette 305 - 364 mill. i 2019-kroner. I følge Hydro vil ikke kostnadene endres vesentlig med økt minstevannføring. Med NVEs forslag til vilkår (66 GWh) har tiltaket negativ nåverdi om NVEs basis prisbane legges til grunn. Med Hydros justerte forslag til vilkår (74 GWh) har tiltaket også negativ nåverdi om NVEs basis prisbane legges til grunn. I scenarier med reduserte kostnader eller høyere kraftpris er nåverdien positiv. Hydro opplyser at verken Øyane eller Illvatn kan gjennomføres innen utgangen av fristen for elsertifikatmarkedet.

Departementet mener at både kostnads- og prisanslagene er usikre. Tiltaket vil gi en forbedret utnyttelse av det kraftpotensialet som ligger i konsesjonen for Fortun-Grandfaste. Tiltaket vil føre til økt lokal aktivitet i utbyggingsfasen, og gi økte offentlige inntekter i driftsfasen. Produksjonen i Øyane er ikke regulerbar, og vil i all hovedsak komme i sommerhalvåret. Produksjonen i Øyane kraftverk tilsvarer produksjonen i 6-8 gjennomsnittlige småkraftverk. Anlegget vil ligge i det store reguleringsområdet i Fortun/Grandfaste, og fordi Hydro har mulighet til å disponere vann mellom magasinene høyere opp i fjellet, vil det være mulig for Hydro å holde igjen produksjon i de regulerbare kraftverkene når det er produksjon i Øyane. Hydro vil på den måten få ut mer regulerbar kraft fra det samlede kraftsystemet enn dersom Øyane ble drevet helt uavhengig.

Hvor store de faktiske utbyggingskostnadene vil bli, vil først være kjent etter at detaljplan og anbudskonkurranse er holdt. Det vil da være opp til søker å avgjøre hvorvidt prosjektet totalt sett vil være bedriftsøkonomisk lønnsomt.

Departementet understreker at de samlede virkningene av tiltaket ikke er begrenset til de som kan prissettes. Tiltaket vil også ha virkninger på natur, miljø og areal. I konsesjonsvurderingen vil departementet vurdere miljøvirkningene av tiltaket nærmere, og ta stilling til om tiltaket samlet sett vurderes som samfunnsøkonomisk lønnsomt.

5.3.2. Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Konsekvensutredningen viser at tiltaket vil føre til at vanntemperaturen nedstrøms kraftverkutløpet vil bli cirka 0,5 – 1 grad kaldere enn i dag. Denne effekten vil avta nedstrøms som følge av tilpasning til lufttemperaturen og innblanding med varmere vann. En utbygging av Illvatn vil imidlertid motvirke effekten ved at kaldt smeltevann vil bli fraført nedbørfeltet ved flom. I snøsmeltingsperioden på vår/forsommer vil denne effekten være liten (en økning på cirka 0,2 grader).

Konsekvensutredningen viser til at isforholdene oppstrøms inntaket ikke vil bli endret ved utbygging, men det vil bli usikre isforhold i selve inntaksdammen i området rundt inntakspunktet. På grunn av redusert vannføring og høyere vanntemperatur nedstrøms inntaket, vil perioder med frostrøyk reduseres. Ytterligere omtale av konsekvensene av endret temperatur inngår under tema fisk.

5.3.3. Erosjon, sedimenttransport, flom og skred

Konsekvensutredningen viser at det på deler av strekningen er relativt store områder med rasmasser. På vestsiden er det mange rassteder hvor det går årlige snøras og også steinsprang. KU-rapporten viser til at det planlagte tiltaket til en viss grad vil kunne påvirke tilførselen av bunntransportert materiale videre nedstrøms elva. Tiltaket vil redusere flommene, og erosjonen langs den berørte delen av elvestrekningen forventes derfor å bli noe redusert.

Konsekvensutredningen bemerker at ved svært store flommer og overløp kan effekten av flom øke til tross for at størrelsen på flommene er redusert. Økt vegetasjon kan redusere elvebredden og dermed flomløpene, og situasjoner med høyere vannstand ved flom enn det som forekommer i dag kan oppstå.

Opprinnelig søknad var med inntak oppstrøms Spitarfossen og inntak nedstrøms ble vurdert som et alternativ, men forkastet pga. at det var et rasutsatt område. Hydro har nå endret vurderingen ifm. planendringssøknaden basert på nylig gjennomførte lignende prosjekter med inntak i løsmasseområder, med en dukløsning. Hydro er derfor positiv til at et inntak kan bygges her.

NVE tilrår at skredfare utredes nærmere av fagkyndige i forbindelse med detaljplanen. Hydro uttaler at rasrisiko er gjennomgått grundig med geolog og har lokal erfaring med ras i området. Hydro er enig med NVE om at rasfare og eventuelle tiltak bør utredes ytterligere i detaljplanfasen.

Departementet legger til grunn at utløpet fra kraftstasjonen utformes slik at eventuelle erosjonseffekter forebygges. Departementet merker seg at opphoping av materiale i elveløpet på sikt kan føre til problemer hvis massene kommer i bevegelse og viser til at pålagring av materiale nedstrøms inntaket må overvåkes. Hydro må også pålegges å rydde gjengroddede områder ved kulturlandskapet ved Øyane for å forebygge forhøyet vannstand ved flom.

5.3.4. Landskap og friluftsliv

Konsekvensutredningen viser til at tiltaks- og influensområdet har visuelle kvaliteter som er typiske for landskapet i området. Breheimen er blant de nasjonalt viktige friluftsområdene i landet, og området ligger sentralt med både sommer- og vinterturer. Rapporten påpeker at Fortundalen er en viktig innfallsport for fotturer og skiturer i Breheimen, og at landskapsopplevelsen har betydning for friluftslivets opplevde kvalitet, også under transportetappen opp dit fotturene normalt begynner. Det ligger ingen hytter i tiltaks- eller influensområdet.

Konsekvensutredningen vurderer området til å ha middels – stor indirekte verdi som adkomstkorridor til viktige friluftsområder. Rapporten peker på at inngrepene er av forholdsvis begrenset omfang, og legger til grunn at friluftslivet i liten grad påvirkes av tiltakets konsekvenser fra inntaksområdet og videre ned til Øyane. I konsekvensutredningen ble redusert vannføring vurdert å ha en potensielt stor landskapsmessig konsekvens på grunn av fraføring av vann i Spitarfossen.

Etter at konsekvensutredningen ble gjennomført, er inntaket flyttet nedstrøms Spitarfossen. NVE viser i innstilling 3.12.2018 til at inntak oppstrøms Spitarfossen var et vesentlig konflikttema ved høring av opprinnelig søknad. Denne konflikten var også en av de viktigste grunnene til at NVE frarådet Øyane kraftverk i første omgang. Etter planendring vil konsekvensene for landskap ifølge NVE reduseres, da inntaket er flyttet nedstrøms Spitarfossen. Flere av partene uttrykker at den nye plasseringen er en bedre løsning, og NVE

peker på at dette godt på vei fjerner den største konflikten. NVE viser til at konflikten med landskap og friluftsliv dempes når inntaket flyttes vekk fra et godt synlig og mye brukt område. Inntaket vil være synlig for de som ferdes nedover elva nedstrøms Spitarfossen, men området er vesentlig mindre synlig fra veien og mindre brukt.

Det vil fortsatt være negative konsekvenser for landskap knyttet til fraføringen av vann etter planendringen. NVE peker på at den nåværende vannføringen i Bakligjelet gir et imponerende inntrykk, og mener at opplevelsesverdien av gjelet svekkes, og ikke kan avbøtes ved en utbygging.

Departementet mener at de samlede konsekvensene for landskap og friluftsliv er betydelig redusert med planendringen ved at Spitarfossen nå ikke lenger påvirkes av tiltaket. Departementet finner at tiltakets konsekvenser for landskap ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

5.3.5. Naturtyper, vegetasjon og flora

Konsekvensutredningen fra 2010 inneholdt ikke en fullstendig utredning av naturtypene i Bakligjelet på grunn av tilgjengeligheten. Det ble derfor gjennomført en ny konsekvensutredning i november 2015 der det biologiske mangfoldet og naturtyper i Bakligjelet ble kartlagt. I følge rapporten er en sårbar (VU) elvetilknyttet lavart (flatsaltlav) påvist, samt et par oseaniske (ikke-rødlistede) arter av mose. Konsekvensutredningen viste at 45 år med kraftutbygging i området har gjort at vegetasjonen langs vassdraget har tilpasset seg det nye hydrologiske regimet, med vesentlig lavere vannføring og luftfuktighet. Bestander av fuktighetskrevenne arter har ifølge rapporten trolig forsvunnet eller blitt vesentlig redusert i perioden 1960 – 2015.

Da Øyane opprinnelig ble omsøkt, var ikke Bakligjelet undersøkt, på grunn av svært bratt og krevende terreng. NVE la vekt på at det var potensiale for fuktighetskrevenne sjeldne arter i gjelet, og at en utbygging ville få ukjente konsekvenser for naturmangfoldet. NVE viser til at Bakligjelet i ettertid er undersøkt av Multiconsult, som konkluderte med at en utbygging av Øyane kraftverk vil ha liten negativ konsekvens for naturmiljøet i Bakligjelet. På bakgrunn av denne undersøkelsen legger NVE til grunn at konsekvensene for naturmiljøet synes å være små.

Departementet viser til at den nye utredningen konkluderer med at en utbygging av Øyane kraftverk trolig vil ha en begrenset negativ påvirkning på det biologiske mangfoldet i Bakligjelet.

I følge konsekvensutredningen vokser det gråor-almeskog med mange gamle, styvede almer på vestsiden av elva nord for Øyane (mellom elva og veien). Alm er en rødlistet art med status nær truet. Her er det gjort funn av den rødlistede mosearten stammesigd (sårbar) og de rødlistede lavartene bleikdoggnål og blådoggnål, som begge har status nær truet. De rødlistede artene vil ifølge konsekvensutredningen ikke bli påvirket av de hydrologiske endringene. Valg og utforming av adkomstløsning og plassering av tipper, kraftledning og kraftverksportal vil ifølge konsekvensutredningen ha stor betydning for hvor mye av gråorskogen som må hogges ut, og for hvor mye livsgrunnlaget for de artene som er registrert, blir redusert. I følge KU-rapporten vil konsekvensen for biologisk mangfold være liten negativ.

Hydro har søkt om å plasseres kraftstasjon i dagen på nord/ østsiden av elva ved tunnelmunningen, noe som er en endring fra søknaden i 2010. Dette medfører at også transformatorstasjon og koblingsanlegg vil ligge i dagen. Endringen medfører at tippmassene blir halvert. Hydro opplyser at detaljer og visualisering av plassering av kraftstasjon, veg, tipper mv. vil bli klare i forbindelse med detaljplanfasen, og bekrefter at relevante myndigheter vil bli involvert i dette arbeidet. NVE har i innstillingen forutsatt at kraftstasjon, vei og deponier plasseres i tråd med planendringssøknaden, og at nøyaktig plassering avklares i detaljplanen.

Departementet legger vekt på at vegetasjonen langs Fortunselva i stor grad har tilpasset seg den reduserte vannføringen. Departementet kan ikke se at en utbygging av Øyane kraftverk vil forringe naturmangfoldet i området vesentlig grad. Ved slipp av minstevannføring samt ved å hensynta områdene med gråor-almeskog i detaljplanleggingen mener departementet temaet naturmangfold ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

5.3.6. Pattedyr og fugl

Hjort er vanlig forekommende i Fortundalen, og det bedrives jakt av grunneierne. Tiltaks- og influensområdet vurderes å ha middels til stor verdi for pattedyrfaunaen. Anleggsperioden vil kunne være forstyrrende for viltet, men at virkningene i driftsperioden ikke vil være av betydning. Det forekommer også fossekall langs vannstrengen ved Øyane. Hekkeplassene kan bli forringet ved tiltaket. Konsekvensene for fauna er vurdert å ha liten negativ konsekvens. Departementet kan ikke se at temaet får betydning for konsesjonsspørsmålet. Standard naturforvaltningsvilkår gir hjemmel til miljømyndighetene til å pålegge hekkekasser for fossekall.

5.3.7. Fisk og ferskvannsbibliologi

Konsekvensutredningen viser til at redusert vannføring kan føre til en reduksjon av produksjons- og oppvekstareal for fisk. I tillegg kan større variasjoner i vanntemperatur og fysiske forandringer av oppvekstområdene som følge av økt sedimentering og gjengroing påvirke fiskens levestandard. Redusert vannføring og mindre vanndekket areal kan også føre til nedsatt produksjon av bunndyr. Konsekvensutredningen peker på at vannkraftutbygginger resulterer i endring av vanntemperaturforhold både i magasin og i elvene nedenfor. Tapping fra høyereliggende magasiner sammen med lange tunnelpassasjer kan gi kaldere vann nedenfor kraftverksutløp om sommeren. På elvestrekninger hvor det blir fraført vann, vil vanntemperaturen i større grad enn tidligere bli styrt av lufttemperaturen. Det understrekes at vanntemperaturen er avgjørende faktor for veksten til fisk.

Ifølge konsekvensutredningen er lakseførende strekning i Fortunvassdraget cirka 16 km lang, og laks og sjøaure kan vandre rundt 800 meter forbi det planlagte utløpet av Øyane kraftverk. Ifølge konsekvensutredningen utnyttes den anadrome strekningen oppstrøms utløpet til Øyane som gyte- og oppvekstområde for sjøaure. Undersøkelser viser at det foregår en naturlig rekruttering i denne delen av vassdraget. Tettheten oppstrøms kraftverksutløpet er betydelig lavere enn den som har blitt registrert nedstrøms Øyane.

Som en del av de eksisterende konsesjonsvilkårene for vassdraget er det krav om utsetting av fisk i Fortundalsvassdraget, herunder 15.000 laksesmolt, alternativt 40.000 settefisk av laks. Inntil 25% av fisken kan være sjøaure.

Fortunsvassdraget vurderes å ha middels verdi for sjøaure. Laksen i vassdraget er av Miljødirektoratet vurdert som for fåtallig til at den kan karakteriseres som egen bestand, og vassdraget vurderes derfor å ha liten verdi for laks.

Konsekvensutredningen viser til at de viktigste områdene for stasjonær aure i Fortundalselvi ligger oppstrøms Spitarfossen, og vil ikke bli påvirket av tiltaket.

Av konsekvensutredningen fremgår det at bunndyrfaunaen er arts- og individfattig, og det ble ikke funnet rødlistede arter. På bakgrunn av dette vurderes derfor vassdraget å ha liten verdi for andre ferskvannsorganismer.

Konsekvensutredningen konkluderer med at den reduserte vannføringen vil forringe og til en viss grad ødelegge vekst- og levevilkårene for fisk langs den berørte elvestrekningen, men restvannføringen nedstrøms inntaket anses tilstrekkelig stor for å opprettholde en bestand av sjøaure. Det antas at det er de lave vintervannføringene som utgjør en flaskehals for produksjonen, men konsekvensutredningen viser til at disse i liten grad vil bli påvirket av tiltaket.

Tiltaket vurderes å ha liten - middels negativ konsekvens for fisk langs anadrom strekning. For å oppnå god økologisk status ved Øyane anbefales det i konsekvensutredningen å gjennomføre biotopforbedrende tiltak, herunder terskler og høler som vil bidra til å sikre vanndekket areal langs strekning med grove masser oppstrøms kraftverksutløpet. Det anbefales også slipp av minstevannføring.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane mente at det ikke kan utelukkes at det er mer yngel av laks og sjøaure enn det som fremkom i forbindelse med konsekvensutredningen. Fylkesmannen krever terskler på den lakseførende strekningen for å bedre rekrutteringen av fisk.

I opprinnelig innstilling med avslag kommenterte ikke NVE fisk og ferskvannsbiologi. Ved behandling av planendringen har NVE vurdert temaet inngående.

NVEs forslag

NVE er kjent med at forholdene for fisk er krevende om vinteren allerede i dag, da det er svært lav vannføring. Etter NVEs mening kan størrelsen på minstevannføringen være en avgjørende faktor for ørret på anadrom strekning i perioder da den vandrer oppover om høsten. Vinterstid må det være tilstrekkelig vanndekt areal til å unngå bunnfrysing. Biotopforbedrende tiltak som terskler og høler vil også bidra til å øke vanndekket areal oppstrøms utløpet, der lave vintervannføringer allerede i dag utgjør en flaskehals for produksjon. Ved de laveste vintervannføringer vil det uansett være for lite vann til at kraftverket kan produsere, slik at forholdene blir som i dag.

NVE har anbefalt minstevannføring på 0,4 m³/s i periodene 1. april til 30. april samt 15. oktober til 31. desember og 0,7 m³/s i perioden 1. mai til 15. oktober. NVE anbefaler videre at kraftverket ikke skal være i drift i perioden 1. januar til 31. mars. NVE mener terskler og eventuelle kulper må vurderes når en konsesjon foreligger. Siden vassdraget har stor verdi for fisk nedstrøms planlagt utløp, har NVE anbefalt omløpsventil for å unngå plutselige vannstandsreduksjoner som kan være svært uheldig for fisk.

Hydros forslag

Hydro har i merknader til NVEs innstilling 3.5.2019 justert sitt forslag til minstevannføring, og foreslår 0,4 m³/s høst og vår. For sommerperioden mener Hydro 0,5 m³/s er tilstrekkelig nivå av hensyn til fisk, og viser til utredningen fra Rådgivende Biologer. For vinterhalvåret har NVE foreslått at kraftverket må stå i perioden 1. januar til 31. mars. Hydro er enig med NVE at det normalt er lav vannføring i månedene jan-mars, men viser til at det i fremtiden kan komme perioder med høyere temperaturer og mer nedbør. Hydro foreslår derfor minstevannføring på 0,4 m³/s også i denne perioden.

Hydro foreslår i tillegg at målepunktet for minstevannføring flyttes fra inntaksdammen til Øyabotn ved starten av anadrom strekning. Dette punktet vil kunne dokumentere vannføring til anadrom strekning mer presist enn et målepunkt 1500 meter oppstrøms. Hydro vil være ansvarlig for å opprettholde et krav her når kraftverket produserer.

I følge Hydro er restfeltet mellom inntaket og utløpet 9,6 km². Bidraget fra restfeltet er rundt 1 m³/s i perioden mai til september, og i lengre perioder 2 m³/s og mer. Flytting av målepunktet vil medføre at restfeltet ikke vil komme i tillegg til 0,7 m³/s, men vil være del av minstevannføringskravet og vil gi mindre dynamikk i vassdraget. Krafttapet ved å gå fra 0,7 m³/s pluss restfelt til 0,5 sommer og målepunkt Øyabotn er ifølge Hydro 4 GWh, i motsetning til 12 GWh med NVEs forslag.

NVEs merknader til Hydros forslag

Departementet har bedt NVE vurdere Hydros forslag til justert minstevannføring og flytting av målepunkt. NVE anbefaler i brev av 21.6.2019 ikke å gjøre endringer på NVEs forslag til størrelse på minstevannføring på anadrom strekning, og mener at målepunktet ikke bør flyttes. NVE anbefaler heller ikke at kraftverket kjøres de tørreste vintermånedene.

NVE har i sitt forslag basert seg på 5-persentil vannføring, som er en lav men naturlig forekommende vannføring i vassdraget, og det vanligste nivået for minstevannføring. Fortunsvassdraget er i tillegg delvis regulert, slik at den naturlige 5-persentilen, fra før reguleringene, ville vært høyere. NVE mener forslaget er moderat og ikke urimelig høyt. Rådgivende Biologers anbefaling om 0,5 m³/s som minstevannføring bør anses som en nedre grense som ikke burde underskrides, ikke som et anbefalt nivå, slik Hydro tolker det som. NVE viser til at tallet gjelderintervannføring, ikke sommervannføring. Om sommeren er fisken mye mer aktiv, konkurransen blir hardere og den er avhengig av mer mat og mer plass. Ved liten vannføring kan temperaturen på sommeren bli for høy. NVE mener at om 0,5 m³/s er en grenseverdi om vinteren, vil det i enda større grad være det om sommeren. NVE har derfor opprettholdt sitt forslag til minstevannføring på 0,7 m³/s om sommeren.

Ved å slippe minstevannføring fra inntaket vil det uregulerte tilsiget som kommer fra restfeltet mellom inntaket og anadrom strekning bidra med en viss naturlig variasjon i vannføringen, som er en fordel for anadrom fisk. I tillegg viser NVE til at det kan være praktiske problemer som gjør at det kan være ugunstig for en regulant å slippe en minstevannføring som skal måles et annet sted enn der det slippes. Det er en del konsesjoner som har krav om å slippe tilstrekkelig med vann fra inntaket til å holde en viss vannføring på et målepunkt lenger nedstrøms. Tilbakemeldingene fra regulantene er gjerne at dette oppleves som krevende, og at regulanten må overkompensere ved å slippe en større vannmengde enn de ellers ville ha gjort

for å være sikre på å oppfylle kravet. NVE anbefaler derfor normalt at måling av minstevannføring gjøres ved slippsted for minstevannføringen.

Når det gjelder vintervannføring ønsker Hydro adgang til å kjøre kraftverket i perioder der tilsiget er større enn minstevannføringskravet. NVE viser til at forslaget om driftsstans i de tørreste månedene er basert på at det forventes for lav vannføring til å kjøre kraftverket, bl.a. på grunn av tidligere regulering, samtidig med at disse månedene er kritiske for overlevelse av fisk per i dag. I stedet for å gripe ytterligere inn i vannføringen om vinteren ved Øyane, mener NVE at vannføring bør vurderes helhetlig i forbindelse med fornyelsessaken for hovedkonsesjonen i Fortun-Grandfaste, der også de eksisterende reguleringene blir tatt med.

Departementets vurdering

Størrelsen på minstevannføring i Fortunselva fastsettes først og fremst av hensyn til fisk, men minstevannføring i elva vil også være et viktig avbøtende tiltak av hensyn til øvrig biologisk mangfold, kulturminner, landskap og friluftsliv. Fortunselva er allerede fraført en betydelig del av vannføringen oppstrøms Fivlemyr. Departementet anser NVEs forslag om å slippe hhv 5-percentil sommer og vinter som minstevannføring, basert på 5-percentilverdiene for restfeltet etter overføringen, som et rimelig nivå for vannføring etter utbygging av Øyane. NVEs forslag representerer en lavvannføring som naturlig forekommer i vassdraget. Hydros forslag om 0,5 m³/s representerer en vannføring som er lavere enn det som naturlig forekommer i sommerhalvåret. Rådgivende biologer skriver i fiskerapporten for Fortun-Grandfaste fornyelsen at en minstevannføring i vinterhalvåret (oktober-mars) på ca. 0,5 m³/s vil være et minimum. De anbefaler en høyere minstevannføring på sommeren. Departementet mener derfor NVEs forslag er tilstrekkelig for å ivareta fisken i elva.

Departementet slutter seg også til NVEs anbefaling om at målepunkt for minstevannføringen bør være ved slippunktet, dvs. ved inntaket. Dette vil bidra til at tilsiget fra restfeltet nedstrøms inntaket vil komme i tillegg til minstevannføringen og sikrer en viss sikre dynamikk for fisk på anadrom strekning. Hydros forslag til flytting av målepunkt vil medføre at tilsig fra restfeltet nedstrøms inntaket vil inngå i minstevannføringskravet. Hydro vil dermed måtte slippe mindre forbi inntaket til kraftverket. Flyttingen vil medføre mindre dynamikk i tilsiget på anadrom strekning enn NVEs forslag. Flyttingen vil samtidig gi et adskillig lavere krafttap enn NVEs forslag, da tilsiget i restfeltet kan inngå i krav til minstevannføring.

NVE anbefaler i tillegg at kraftverket står i vintermånedene januar - mars. Vassdraget er allerede fraført betydelig deler av tilsiget ved overføringen til Skagen. I fiskerapporten for Fortun-Grandfaste fornyelsen omtales vintervannføring som en flaskehals for overlevelse av fisk i øvre del av Fortunselva. En samlet vurdering av hvilken vannføring som bør slippes på vinteren i Fortunselva bør vurderes som del av fornyelsen av Fortun-Grandfaste. Inntil fornyelsessaken er avgjort mener departementets NVEs forslag om å ikke la Øyane kraftverk produsere i vintermånedene er rimelig. En slik stans vil i liten grad ha betydning for produksjonen, da det normalt ikke er tilsig ut over kraftverkets nedre slukeevne i denne perioden.

NVE har anbefalt installasjon av omløpsventil for å sikre tilnærmet samme vanndekt areal som før utfall, noe som avgjøres av elvas utforming. NVE foreslår at endelig avklaring av omløpsventilens kapasitet gjøres som del av detaljplanprosessen. Departementet slutter seg til NVEs forslag, og viser til merknader til vilkår.

Det er foreslått en kombinasjon av avbøtende tiltak av hensyn til fisk. Tiltakene vil etter departementets syn redusere negative konsekvenser av utbyggingen, og bidra til å ivareta forholdene for fisk på anadrom strekning. Hydros forslag om lavere minste vannføring, kjøring på vinteren og flytting av målepunktet vil medføre et betydelig mindre krafttap. Departementet kan imidlertid ikke se at det er fremlagt dokumentasjon som viser at Hydros forslag til tiltak vil ivareta hensynet til anadrom fisk i tilstrekkelig grad. Departementet mener hensynet til fisk og ferskvannsbiologi er sentralt for konsesjonsspørsmålet og i vurderingen av om de samlede ulempene er større enn fordelene.

5.3.8. Kulturmiljø og kulturminner

I følge konsekvensutredningen er det ikke registrert noen automatisk fredede kulturminner i nærheten av selve inntakspunktet og damanlegget. Det kan være noen indirekte virkninger for kulturminner som følge av redusert vannføring nedstrøms. Det ligger blant annet en gammel kraftstasjon som har direkte sammenheng med vannføringen i elva, men her gjenstår kun rester av anlegget. Konsekvensutredningen konkluderer med at tiltakets omfang for kulturminner er å anse som små, med tilsvarende liten konsekvens.

Fylkeskommunen peker på at tiltaket kan komme i konflikt med en gammel drifteveg. NVE anbefaler at det tas spesielt hensyn til kulturminnene ved Sveinsøystølen og til driftevegen ved etablering av vei, og at endelig plassering av vei kan bestemmes i detaljplan. Departementet slutter seg til NVEs føringer for detaljplan, og finner at temaene kulturmiljø og kulturminner ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

5.3.9. Vannforskriften

Etter vannforskriften § 12 kan nye fysiske inngrep gjennomføres i vannforekomsten selv om miljøtilstanden svekkes dersom:

- Alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i tilstanden.
- Samfunnsnyttene av de nye inngrepene er større enn tapet av miljøkvalitet.
- Hensikten med det nye inngrepet er større enn miljøtapet, og kan på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.

Departementet viser til at vannforekomsten som blir berørt, Fortundalselva øvre, allerede er karakterisert som sterkt modifisert med miljømålet godt økologisk potensial. Departementet viser til vilkåret om en betydelig minste vannføring for å ivareta hensyn til fisk, og tilpasninger i prosjektet som er gjort ved planendring.

Departementet mener den samlede samfunnsnyttene ved tiltaket er betydelig. Det legges også vekt på at hensikten med inngrepet, i form av ny fornybar energiproduksjon, ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. På bakgrunn av de avbøtende tiltak som er forutsatt gjennomført i medhold av konsesjonsvilkårene, finner departementet at vilkårene etter vannforskriften § 12 er oppfylt.

5.3.10 Forholdet til vannfallrettighetsloven

Etter vassdragsreguleringsloven skal det ilegges konsesjonsavgifter for kraftverk over 40 GWh uten egen regulering eller overføring, der det ikke er gitt konsesjon etter

vannfallrettighetsloven. I følge NVEs innstilling har Hydro tidligere opplyst å ha ervervskonsesjon for Fortun-Grandfastavassdragene som gjelder fallet ned til sjøen/Fortun. NVE har derfor ikke foreslått konsesjonsavgifter for Øyane kraftverk i denne konsesjonen, men Hydro vil i så fall bli ilagt avgift for Øyane kraftverk etter tidligere ervervskonsesjon.

Departementet viser til at Hydro er ilagt konsesjonsavgift etter eksisterende ervervskonsesjon fra 2007, og slutter seg derfor til NVEs vurdering om at det ikke skal ilegges konsesjonsavgifter i konsesjonen for Øyane kraftverk.

6. Departementets vurdering av 132 kV kraftledning fra Sveinsøystølen til Øyane kraftverk og Illvatn pumpekraftverk

6.1. Om tiltaket

For å tilknytte Øyane kraftverk og Illvatn pumpekraftverk er det behov for å bygge en ca. 13,7 km lang 132 kV kraftledning på strekningen fra Sveinsøystølen til Illvatn kraftverk, med en avgreining 132 kV ledningen til Øyane, som vil være ca. 1,5 km lang meter lang.

Kraftledningen skal bygges som en avgreining fra eksisterende 132 kV ledning mellom Skagen og Herva, og vil erstatte eksisterende 22 kV kraftledning på det meste av strekningen det er søkt om konsesjon for. Hydro har søkt om å bygge luftledning på hele strekningen. Transformatorstasjonen og koblingsanlegget ved Øyane vil etter planendring ligge i dagen.

Hydro beskriver i planendringssøknaden av 8.9.2017 at tilknytningen vil etableres som ny 132 kV ledning fra eksisterende 132 kV-ledning ved Sveinsøystølen og i stor grad følge traseen til dagens 22 kV ledning til Fivlemyr. Fra Sveinsøystølen til Øyane kraftverk vil dagens 22 kV ledning bestå, i parallell med den nye 132 kV ledningen. I det tilfellet Øyane kraftverk blir bygd, og Illvatn ikke blir bygd, vil 132 kV ledning bli etablert mellom Sveinsøystølen og Øyane kraftverk, samtidig som 22 kV ledningen til Fivlemyr vil bestå. Fra Sveinsøystølen til Øyane kraftverk vil 22 kV ledningen bestå, i parallell med den nye 132 kV ledningen.

NVE har i innstillingen fra 2014 der Øyane ble frarådd, kun omtalt ledningen fra Sveinsøystølen til Illvatn kraftverk, . NVE har senere oversendt forslag til anleggskonsesjon for å koble Øyane kraftverk til 132 kV ledningen ved en avgreining.

6.2. Visuelle virkninger

KU-rapporten legger til grunn at konsekvensene for naturlandskap, kulturmiljø, friluftsliv og til en viss grad bebyggelse er knyttet til visuell påvirkning, og er ikke i direkte konflikt med arealbruksinteresser. Disse blir derfor behandlet samlet i dette kapitlet.

Eksisterende inngrep i forbindelse med Fivlemyr kraftverk, herunder 22 kV kraftledning, fremstår ifølge konsekvensutredningen som dominerende i det åpne landskapet rundt Fivlemyrane. 22 kV-ledningen fra Øyane til Fivlemyr kraftverk går parallelt med veien og krysser denne flere steder, men følger linjene i landskapet. Den går for det meste gjennom skog og er stort sett skjermet fra veien. Ved Øyane er den nye 132 kV-ledningen planlagt gjennom åpent kulturlandskap med fulldyrket grasmark og utmarksbeite. Konsekvensutredningen vurderer landskapsverdiene i Fortun- og Nørdstedalen som middels som følge av at området allerede er noe preget av inngrep.

Det fremgår videre av konsekvensutredningen at området ved Sveinsøystølen og Ormelid har kulturmiljø med stor og middels kulturhistorisk verdi, med bevarte bygninger og innhegninger/murer. Den nye kraftledningen vurderes til å ha en viss negativ virkning på landskapsbildet.

Konsekvensutredningen legger til grunn at der den nye 132 kV ledningen erstatter 22 kV ledningen, vil de visuelle virkningene i liten grad skille seg fra dagens virkninger. For friluftslivet vurderes anleggsaktiviteten å gi størst negativ virkning. Sammenlignet med den eksisterende 22 kV ledningen, vil avstanden til bebyggelsen øke.

Kommunen og fylkeskommunen ber om kabling av den nye ledningen på strekningen fra Illvatn kraftverk til nedenfor Fivlemyrdsdammen av hensyn til landskapet. De mener også at eksisterende 22 kV ledning bør kables for å unngå to ledninger på strekningen.

NVE viser til at kravene fra Luster kommune om kabling på kortere og lengre strekninger av 132 kV-ledningen, spesielt gjelder områder der det er lite trevegetasjon og ledningen blir mer synlig enn i skogsterreng. NVE er enig i at kraftledningen blir synlig i dette landskapet, og på strekningen mellom Fivlemyrane og Nørdestedalseter blir det også to kraftledninger, da eksisterende ledning må bestå. NVE viser til at kostnadene med jordkabel er cirka 4-5 ganger høyere enn luftledning på 132 kV spenningsnivå, og mener derfor at kabling av 132 kV ledningen på denne strekningen ikke kan forsvares.

NVE mener imidlertid at den eksisterende 22 kV-ledningen mellom Fivlemyr og Nørdestedalseter bør kables, selv om dette vil gi en merkostnad på cirka 2,4 millioner kroner og heller ikke gi en bedre trasé for den nye 132 kV ledningen. NVE viser til at tiltaket vil redusere den samlede landskapsvirkningen av de parallelle ledningene i et område der de samlede inngrepene blir betydelige, og derfor kan forsvare merkostnaden.

Når det gjelder merkostnaden med kabel på strekningen fra Sveinsøystølen langs tilkomstveien, mener NVE at denne er så høy at den ikke kan forsvare fordelene som følger med kabling på denne strekningen. NVE viser til at parallellføring av de to kraftledningene på vestsiden av elven gir begrensede endringer i de visuelle virkningene for kulturmiljøet i dette området. Av hensyn til bebyggelsen mener NVE at den nye 132 kV ledningen bør legges nærmere elva enn eksisterende ledning.

For strekningen fra Fossabakkane og nordover mot Illvatn kraftverk, mener NVE at landskapspåvirkningen som den nye kraftledningen gir, må sees i sammenheng med eksisterende inngrep. NVE peker på at området allerede er preget av kraftutbygging, med anleggsvei og kraftledning, samtidig som det er tilrettelagt for dagens bruk av området til friluftsliv gjennom økt tilgjengelighet. NVE finner ikke at kabling gir så store miljøgevinster at de kan forsvare de høye merkostnadene en kabling i dette området medfører.

NVE anbefaler at lokale interesser tas med på råd i detaljplanleggingen av traseen, slik at hensynet til bebyggelse og synlighet ivaretas på best mulig måte. Det frarås veksling mellom ulike mastetyper, med mindre det er spesielle forhold som tilsier noe annet.

Departementet legger til grunn at den nye 132 kV ledningen vil gi små endrede visuelle virkninger der den erstatter eksisterende 22 kV ledning. Der de to ledningene vil gå parallelt, vil de visuelle virkningene øke, og da først og fremst i det skogfrie området fra Nørdestedalseter til Fivlemyr kraftverk. Departementet påpeker at området fra før av er preget av kraftutbygging, og at den nye ledningen derfor ikke vil bli et fremmed innslag i et fra før

av berørt område. Departementet slutter seg til NVEs vurdering om at kostnaden med kabling av den nye 132 kV kraftledningen ikke kan forsvares med de reduserte visuelle ulempene det gir.

Departementet støtter NVEs vurdering om at kabling av eksisterende 22 kV ledning vil redusere den samlede landskapsvirkningen av de parallelle ledningene. Departementet bemerker at den nye 132 kV ledningen på denne strekningen vil få lengre spenn og færre master, og er enig med NVE i at kabling av 22 kV ledningen vil være et tiltak som reduserer den samlede landskapspåvirkningen i hele utbyggingsprosjektet, og derfor kan forsvare merkostnadene.

Hydro har ifm planendringen søkt om at den ca. 100 m lange avgreiningen til Øyane kraftverk legges i dagen, ettersom kraftstasjon og transformatorstasjon også er plassert i dagen. Med de synlige inngrep knyttet til trafoen, tilrår departementet at også avgreiningen til Øyane bygges som luftledning.

Departementet peker for øvrig på viktigheten av god traséplanlegging og traséjusteringer, på bakgrunn av konsekvensutredninger og lokale innspill om endringer. Eksakt plassering av mastepunkter gjøres som del av godkjenningen av MTA-planen.

6.3. Kulturminner og kulturmiljø

I følge konsekvensvurderingen er det registrert noen automatisk fredede kulturminner i nærheten av Fivlemyrane. Det konkluderes også med at det er et visst potensial for flere kulturminner av denne typen, særlig knyttet til ferdsel.

Departementet viser til at området ved Sveinsøystølen og Ormelid har kulturmiljø med stor og middels kulturhistorisk verdi, med bevarte bygninger og innhegninger/murer. I følge konsekvensutredningen har gården Ormelid sannsynligvis en flere tusen år lang historie, og den nye kraftledningen vurderes å ha en viss negativ virkning på landskapsbildet som kulturmiljøet Ormelid er en del av. Departementet viser til at det er gjennomført § 9-undersøkelser for tiltakene, og legger til grunn konklusjonen i konsekvensutredningen om at den nye kraftledningen for øvrig ikke vil komme i direkte konflikt med kjente kulturminner.

6.4. Naturtyper og vegetasjon

Ifølge konsekvensutredningen vil kraftledningstraseen fra Fivlemyrane til Kleppaskaret ikke berøre sårbare naturtyper eller viktige botaniske forekomster. I området rundt Øyabotn vil kraftledningen gå gjennom en sørvendt rasmare med fattig edelløvskog og rødlistede lavarter. Naturtypene "gammel fattig edelløvskog" og "naturbeitemark" er karakterisert som lokalt viktige. Konsekvensutredningen viser til at nødvendig utvidelse av skogrydddefeltet kan medføre uttak av enkelte gamle almer. Tiltaket vurderes derfor å ha middels til stor negativ konsekvens for det biologiske mangfoldet ved Øyabotn, avhengig av hvor mange gamle trær som må tas ut. Den sørlige delen av traseen går gjennom områder hvor ulike rødlistearter av sopp lav, moser og karplanter er registrert. Foreslåtte avbøtende tiltak er god traséplanlegging i området, og hjelp av biolog med kunnskap om lav ved stikking av traseen.

NVE mener at de samlede konsekvensene vil være små for naturtyper og vegetasjon som følge av at eksisterende ledning skiftes ut med en større ledning. NVE legger til grunn at det utøves varsomhet under skogrydding og ferdsel, og forutsetter at edelløvskogen i størst mulig grad bevares. NVE foreslår i tillegg at det gis vilkår om å tilstrebe en best mulig trasé

med tanke på å begrense uttaket av gamle trær, gjennom å rådføre seg med kyndige fagpersoner.

Departementet merker seg ledningens mulige påvirkning på edellauvskogen, og er enig med NVE i at det settes vilkår om at traseen skal ta hensyn til disse gamle trærne. Traseen skal fastsettes i samarbeid med fagfolk med kunnskap om de aktuelle tresortene.

6.5. Pattedyr og fugl

I følge konsekvensutredningen finnes det reirplass for kongeørn i området mellom Fivlemyrane og Kleppaskaret, og støy og økt ferdsel kan ha negativ virkning for kongeørn dersom anleggsarbeidet pågår i hekkeperioden fra mars til og med juni. Konsekvensene for kongeørn vurderes som middels stor dersom hekkingen uteblir. Konsekvensutredningen viser til at avbøtende tiltak kan være å unngå anleggsarbeid i den mest sårbare perioden, eller undersøke hvorvidt kongeørnen vil bruke det aktuelle reiret eller andre reir i influensområdet det året anleggsarbeidet pågår.

NVE bemerker at kongeørn ikke lenger står på den norske rødlisten og nå regnes som livskraftig. NVE mener at anleggsperioden ikke får konsekvenser for bestanden i Norge, og at det ikke kan forsvares å legge begrensninger i anleggsperioden eller ta særskilt hensyn til eventuell hekkende kongeørn. NVE legger videre til grunn at kollisjonsfaren for fugl ikke vil bli større enn med dagens kraftledning. Det påpekes videre at elektrokusjonsrisikoen for fugl reduseres betydelig ved at 22 kV-ledningen erstattes med en større kraftledning som har større avstand mellom de strømførende linene.

Observeres hekkende kongeørn på kjent lokalitet i Fortundalen under anleggsperioden, forutsetter departementet at tiltakshaver kontakter NVE, som vurderer om det skal pålegges avbøtende tiltak for å hindre forstyrrelser i hekkeperioden. .

Konsekvensutredningen fastslår videre at jerv, som er rødlistet som sterkt truet, er registrert som streifende i området lang traseen fra Tverrdalen og nordover, men det er ikke kjent om arten har yngleområder innenfor influensområdet. Konsekvensutredningen fastslår at ledningen ikke vil ha betydning for jervebestanden, selv om anleggsfasen kan virke forstyrrende.

NVE viser til at de nordlige områdene grenser til store naturområder med lite ferdsel og inngrep, og mener derfor at ledningen ikke vil påvirke jerven nevneverdig.

Departementet er enig i NVEs vurdering i at utbyggingen vil ha begrenset påvirkning på jerv.

Det fremgår av høringsuttalelsen til Villreinnemda for Ottadalen at strekningen for den planlagte ledningen er et viktig transittområde for villrein, der reinene bevegelser ikke må påvirkes. Villreinnemda krever at den nye kraftledningen og eksisterende 22 kV ledning kables for ikke å påvirke reinens ferdsel og bruk av områdene.

NVE viser til at inngrepet kan føre til direkte eller indirekte tap av beiteland for rein, herunder areal til mastefeltene. Den nye 132 kV-ledningen vil på det meste av strekningen erstatte 22 kV ledningen, og situasjonen for villrein vil bli tilnærmet som i dag i driftsfasen. Det blir likevel en ekstra ledning fra avgreiningen mot Nørdestedalseter til Fivlemyrane. På den siste strekningen langs sørøstsiden av Fivlemyrane blir den nye 132 kV ledningen et helt nytt inngrep, sammen med ny vei og 22 kV jordkabel. NVE mener at kraftledningen i seg selv ikke vil være avgjørende for villreinens bruk av området, og peker på eksisterende veier og

menneskelig ferdsel som en større utfordring for villreinen. NVE mener likevel at anleggsarbeidet vil kunne føre til at villreinen søker til andre områder i denne perioden, og påpeker at en kabelgrøft ikke vil gi mindre ulemper for villreinen enn oppføring av luftledning. NVE mener derfor at hensynet til villrein ikke vil være avgjørende for valget mellom luftledning og kabel. NVE anbefaler at anleggsarbeidet tar hensyn til reinens bruk i sårbare perioder, men fordi området allerede er preget av ferdsel som følge av tilrettelegging for friluftsliv, finner NVE ikke grunnlag for å avgrense anleggsperioden, som er sesongavhengig, og må utføres i sommerhalvåret.

Departementet viser til at forskningsresultatene fra en rekke studier gjennom de siste 15 årene om kraftledninger kan påvirke rein i en anleggs- og driftsfase ikke er entydige, og hvordan en kraftledning vil påvirke villrein negativt er derfor omdiskutert.. Departementet legger i likhet med NVE vekt på at området fra før av er påvirket av tidligere kraftutbygging og menneskelig aktivitet. Departementet er også enig i at det først og fremst er anleggsarbeidene som vil kunne påvirke villreinen negativt, og at det derfor ikke er avgjørende å kable ledningene gjennom området. For å begrense mulige negative virkninger av ledningen, pålegger departementet utbygger å ta hensyn til villreinen i sårbare perioder, men ser det ikke som hensiktsmessig å begrense anleggsperioden.

Departementet legger til grunn at det omsøkte tiltaket vil medføre begrenset negativ virkning på øvrige pattedyr og fugl.

6.6. Landbruk

I følge konsekvensutredningen kan skogryddingen gi noe negativ påvirkning på skogen. Ryddebeltet vil forskyves cirka 20 meter på den ene siden på grunn av bygging av ny ledning før riving av den gamle, men vil føre til tilsvarende gjengroing på den andre siden når den gamle ledningen er revet. Noe mer skog vil derfor kunne gå tapt.

Traseen vil gå over cirka 800 meter dyrket mark fra Sveinstølen til Øyane, og på den resterende strekningen gjennom utmark.

NVE mener at den lille forskyvningen av traseen og et bredere ryddebelte ikke vil ha stor betydning for skogbruket, og legger til grunn at økonomiske tap for grunneiere erstattes av Hydro gjennom avtaler med selskapet. Etter NVEs syn vil ulempen for jordbruket i hovedsak bestå i master som plasseres i dyrket mark, som opptar et beskjedent areal, men kan gi driftsulemper.

Departementet legger til grunn at Hydro i samarbeid med grunneierne finner mastepunkter og en trasé som gir minst mulig ulemper for jordbruket. Departementet kan for øvrig ikke se at temaet får betydning for konsesjonsspørsmålet.

7. Samlet belastning

Departementet viser til at kunnskapsgrunnlaget bygger på konsekvensutredningene med underliggende rapporter, samt befaring av området. I tråd med naturmangfoldloven § 10 foretar departementet den vurdering av den samlede belastningen på økosystemet, som er nødvendig.

Illvatn og Øyane kraftverk vil påvirke et allerede utbygd vassdrag ytterligere. Departementet viser til at den samlede belastningen av de nye kraftverkene og den nye kraftledningen først og fremst påvirker Fivlemyrområdet, der det allerede er vei, dam, kraftstasjon og

kraftledninger. Den samlede belastningen for Illvatnområdet begrenser seg først og fremst til det nye senkningsmagasinet og konsekvensene det får for friluftsliv, estetikk og eventuelt villrein. Illvatn pumpekraftverk vil gi redusert vannføring i hovedelva, hovedsakelig i flomperioder, mens Øyane kraftverk vil gi redusert vannføring store deler av året gjennom Bakligjelet. Tilleggsrapporten om naturmangfold viser at vegetasjonen langs Fortunselva i stor grad har tilpasset seg den reduserte vannføringen.

Departementet mener at utbyggingen av Øyane kraftverk og Illvatn pumpekraftverk med ledning kan gjøres på en skånsom måte, og viser til at vegetasjon etter en tid vil skjule ledninger og annen infrastruktur. Utbyggingen vil bli foretatt gjennom fjellanlegg fra påhugget i fjellet, og all transport vil foregå på den eksisterende veien opp dalen. Departementet viser til at det ikke er områder eller funn av større verdi i de øvre delene av vassdraget, der påvirkningen av utbyggingen av Illvatn pumpekraftverk vil bli størst. Departementet legger videre vekt på at en utbygging av Øyane kraftverk trolig vil ha en begrenset negativ påvirkning på det biologiske mangfoldet og fisk på anadrom strekning, men der avbøtende tiltak i form av minstevannføring og omløpsventil forventes å redusere ulempene. Den nye 132 kV ledningen erstatter i stor grad den eksisterende 22 kV-ledningen, og vil derfor ha en begrenset negativ effekt på naturmangfoldet.

Departementet finner at den samlede påvirkningen som økosystemet blir utsatt for, ikke vil være til hinder for at konsesjon gis til Illvatn pumpekraftverk med tilleggsregulering, Øyane kraftverk og ny 132 kV-ledning.

8. Konklusjon

I departementets vurdering av om konsesjon skal gis etter vassdrags- og energilovgivningen, må fordelene og ulempene ved de omsøkte tiltak veies opp mot hverandre.

I vurderingen av om konsesjon skal gis, har departementet lagt vekt på at utbyggingen av Illvatn pumpekraftverk med økt regulering vil gi en samlet produksjon på 113 GWh regulerbar vinterkraft per år. Tiltaket har positiv nåverdi med bruk av NVEs basis kraftprisbane. Departementet har videre lagt vekt på at Øyane kraftverk vil gi en årlig produksjon på 66 GWh.

Departementet legger vekt på at utbyggingene vil utnytte eksisterende infrastruktur og medføre en bedret utnyttelse av tidligere reguleringer ved å redusere vanntap fra høyfjellsmagasiner. At tiltakene medfører økt kraftproduksjon i et allerede regulert vassdrag, vurderes å gi en bedre ressursutnyttelse.

Illvatnprosjektet vil ha størst virkning for landskap og friluftsliv på senvinteren og tidlig sommer når magasinet er nedtappet. Departementet mener derfor at oppfylling av Illvatn må prioriteres fremfor pålegg om minstevannføring.

Virksomheter av Øyane kraftverk vil i hovedsak være knyttet til redusert vannføring på utbyggingsstrekningen, særlig gjennom Bakligjelet og på anadrom strekning oppstrøms utløpet. Dette får først og fremst betydning for naturmangfold og fisk. En minstevannføring forbi inntaket til kraftverket vil kunne avbøte de negative konsekvensene ved tiltaket noe. For kraftstasjon og tipp vil plassering og utforming fastsettes i detaljplan, og vil være sentralt for å redusere ulemper for landskap og friluftsliv.

Den nye 132 kV-kraftledningen med tilhørende elektriske anlegg vil tilrettelegge for ny produksjon, i stor grad vinterstid, og vil etter departementets vurdering ha positive virkninger for kraftsystemet i området. Departementet viser til Hydros simulering av endringen i Fortunsystemet med Øyane og Illvatn i drift, som viser at Illvatn og Øyane kraftverk vil gi en noe høyere samlet produksjon, men med betydelig samlagringseffekt mellom dagens produksjon og bidraget fra Øyane og Illvatn kraftverk. Simuleringen indikerer at de to kraftverkene ikke vil øke Hydros behov for nettkapasitet utover dagens.

Ved å kable eksisterende 22 kV kraftledning langs veien fra Nørdstedalseter til Fivlemyr kraftverk, vil hele den samlede landskapsvirkningen av utbyggingsprosjektet reduseres. En beskrivelse i miljø- transport og anleggsplanen (MTA-plan) av hvordan det i anleggsperioden skal tas hensyn til rødlistearter av sopp, moser, lav og karplanter i de berørte områdene, samt beskrive hvordan uttak av gamle trær i edelløvskogen i størst mulig grad skal unngås, vil også bidra til å avbøte negative virkninger av kraftledningen.

Departementet legger vekt på at Luster kommune på bestemte vilkår støtter utbyggingene, og det samme gjelder for fylkeskommunen. Fylkesmannen har ikke frarådd at inngrepene foretas.

Etter en helhetsvurdering har Olje- og energidepartementet kommet til at fordelene ved bygging av Illvatn pumpekraftverk, en ytterligere regulering av Illvatn og bygging av Øyane kraftverk er større enn ulempene for allmenne og private interesser, jf. vassdragsreguleringsloven § 5.

Departementet tilrår at Hydro Aluminium AS får tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 3 til bygging av Illvatn pumpekraftverk og ytterligere regulering av Illvatn. Departementet tilrår også at Hydro Aluminium AS får tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 3 til bygging av Øyane kraftverk. Videre tilrår departementet at Hydro Energi AS får konsesjon etter energiloven § 3-1 til bygging og drift av elektriske anlegg i Illvatn pumpekraftverk og Øyane kraftverk, samt 132 kV-ledning mellom Sveinsøystølen og Øyane og Illvatn kraftverk. Departementet tilrår at tillatelsene gis på de vilkår som følger vedlagt.

I medhold av vannfallrettighetsloven § 3 annet ledd gis Hydro unntak for konsesjonsplikt og forkjøpsrett for erverv av Statskogs andel av fallrettighetene mellom Illvatn og Fivlemyr som beskrevet i kap 5.2.

9. Ekspropriasjon

9.1. Grunn og rettigheter

Hydro har i brev 10. mai 2010 søkt om ekspropriasjonstillatelse for nødvendig grunn og rettigheter for Illvatn pumpekraftverk og tilhørende elektriske anlegg, i fall det ikke inngås avtaler. Hydro har i brev av 8. september 2017 søkt om ekspropriasjonstillatelse for nødvendig grunn og rettigheter for Øyane kraftverk med samme forutsetning.

Hydro viser til dialog med berørte grunneiere siden konsesjonsprosessen startet i 2008. Grunneierne har også deltatt i høringsfasene av prosjektet, herunder også med juridisk bistand. Hydro må erverve grunn av grunneiere til rigg, drift og etablering av inntak, kraftstasjon, tipp og veier. Grunneierne vil i tillegg berøres i anleggsfasen av prosjektet. Hydro vil primært søke å inngå avtaler med grunneierne i forkant av en utbygging.

Når det gjelder Illvatn opplyser NVE i innstillingen at Hydro ikke vil ha behov for ekspropriasjon etter oreigningslova. Hydro har senere søkt om ekspropriasjon av Statskogs

andel av fallene mellom Illvatn og Fivlemyr, jf. punkt 9.2. Departementet har derfor lagt til grunn at det også kan være behov for ekspropriasjon av grunn og rettigheter for Illvatn pumpekraftverk i den forbindelse.

Når det gjelder nettanlegg har Hydro til hensikt å etablere minnelige avtaler med berørte grunneiere. I fall dette ikke skulle føre frem, søkes samtidig om ekspropriasjonstillatelse for nødvendig grunn og rettigheter til de nettanlegg som skal etableres, jf. oreigningslova § 2 nr. 19.

For å tillate ekspropriasjon må det foretas en interesseavveining etter oreigningslova § 2 annet ledd. Departementet viser til vurderingene av fordeler og ulemper av Illvatn og Øyane kraftverk med tilhørende elektriske anlegg og nettilknytning ovenfor når det gjelder konsesjonsspørsmålet etter vassdragsreguleringsloven og energiloven. Departementet har i konsesjonsspørsmålet funnet at fordelene ved tiltakene overstiger de skader og ulemper utbyggingen vil medføre.

Departementet mener at de samfunnsmessige fordeler ved tiltakene er av en slik betydning at det må tillegges avgjørende vekt sammenlignet med den enkelte grunneiers og rettighetshavers interesser som blir berørt av tiltakene. Departementet har etter en samlet vurdering kommet til at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn til skade, og at vilkåret i oreigningslova § 2 annet ledd er oppfylt.

Departementet tilrår at Hydro gis samtykke til ekspropriasjon av nødvendige arealer og rettigheter for bygging og drift av de omsøkte anleggene, jf. oreigningslova § 2 nr. 19 og nr. 51.

Departementet gjør oppmerksom på at samtykke til ekspropriasjon etter oreigningslova faller bort dersom det ikke er begjært skjønn innen 1 år etter at ekspropriasjonsvedtaket ble fattet, jf. oreigningslova § 16.

9.2. Ekspropriasjon av fall i Illvatn

Hydro har søkt om tillatelse til ekspropriasjon av Statskogs andel av fallrettighetene mellom Illvatn og Fivlemyr, for utnyttelse av fallet, jf. kap 5.2.

Hjemmel for ekspropriasjon til vannkraftproduksjonsformål følger av oreigningslova § 2 første ledd nr 51, jf. vannressursloven § 51 første ledd. Det grunnleggende vilkåret er at tiltaket *"tvillaust"* må være *"til meir gagn enn skade"*, jf. oreigningslova § 2 annet ledd.

Departementet ser klare fordeler med at Hydro gis anledning til å ekspropriere de aktuelle fallrettighetene. Dette er en forutsetning for realisering av Illvatn pumpekraftverk, en utbygging som skal utnytte energiresursene i et allerede regulert vassdrag på en mer effektiv måte.

På den annen side synes det å være få ulemper forbundet med et slikt erverv. Statskog er avskåret fra selv å utnytte den aktuelle delen av fallet med den overføring Hydro allerede foretar. Statskog har etter det opplyste heller ingen innvendinger mot at Hydro gis tillatelse til ekspropriasjon. Departementet har sett hen til at fallet ligger på statsallmenningsgrunn, men kan, slik denne saken ligger an, ikke se at det skal være til hinder for at det gis samtykke til ekspropriasjon.

Departementet har etter en samlet vurdering kommet til at det utvilsomt er større fordeler enn ulemper forbundet med ekspropriasjonstiltaket, og at vilkåret i oreigningslova § 2 annet ledd dermed er oppfylt.

I medhold av oreigningslova § 2 nr. 51, jf. vannressursloven § 51 første ledd, gis det samtykke til ekspropriasjon av Statskogs andel av fallrettighetene mellom Illvatn og Fivlemyr som beskrevet i kap 5.2.

Departementet gjør oppmerksom på at samtykke til ekspropriasjon etter oreigningslova faller bort dersom det ikke er begjært skjønn innen 1 år etter at ekspropriasjonsvedtaket ble fattet, jf. oreigningslova § 16.

10 Forurensningsloven

Departementet ser i likhet med NVE ingen grunn til at tiltakene trenger tillatelse etter forurensningsloven i driftsfasen. Departementet bemerker at det i forbindelse med utbyggingen må tas kontakt med Fylkesmannen om utslippstillatelse om anleggsfasen, og at det må fremlegges en plan for håndtering av forurensing i denne perioden.

V - Merknader til vilkårene etter vassdragsreguleringsloven og energiloven

Illvatn pumpekraftverk og tilleggsregulering av Illvatn

Post 1: Konsesjonstid og revisjon

Departementet mener at konsesjonstiden for Illvatn pumpekraftverk må sammenfalle med ervervskonsesjonen for fallrettighetene i Fortun-Grandfastavassdragene av 10. august 2007, jf. Ot.prp. 61 (2007-2008) punkt 5.9.1. Konsesjonen tilrås dermed gitt til 9. august 2057, og det fastsettes dermed vilkår om tidsbegrensning og hjemfall i tråd med vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 7.

Drift av Illvatn pumpekraftverk forutsetter at Fortun-Grandfastareguleringene får tidsbegrenset fornyet reguleringskonsesjon etter 24. januar 2017 tilsvarende den tidsbegrensede ervervskonsesjonen for fallrettighetene i vassdragene. Departementet forutsetter at vilkårene for Illvatn pumpekraftverk om nødvendig justeres ved behandlingen av denne fornyelsen av reguleringskonsesjonen.

Post 2: Konsesjonsavgifter

NVE anbefaler å sette konsesjonsavgiftene for Illvatn kraftverk til 8 kr/nat.hk til staten, og 24 kroner /nat.hk. til kommunen. Departementet viser til at dette er i samsvar med praksis i de senere konsesjoner, og tilrår avgifter i samsvar med NVEs anbefaling. Kraftgrunnlaget som utbringes pga. den økte reguleringen vil beregnes av NVE i eget vedtak.

Det betales allerede konsesjonsavgift for den opprinneligere reguleringen av Illvatn (15 meter). Satser er gitt i Kronprinsregentens resolusjon av 25. januar 1957. Justering av satsene er ivaretatt gjennom egne bestemmelser om indeksjustering. Satsene for opprinnelig regulering videreføres derfor uendret og refererer seg til konsesjonsdato. Kraftgrunnlaget for opprinnelig konsesjon ligger fast.

Luster kommune har stilt krav om næringsfond på 25 mill. kroner. Departementet merker seg at NVE ikke har kommentert kravet om fond for Illvatn. Det gis her tillatelse til en økt

regulering på 47 meter av eksisterende magasin. Reguleringen består av senking, og det er stilt vilkår om oppfylling. Departementet finner at behovet for næringsfond og i så fall næringsfondets størrelse skal vurderes i forbindelse med søknaden om fornyelse av konsesjonen for Fortun-Granfastereguleringene. På den måten kan spørsmålet om kompensasjon til kommunen behandles samlet for hele vassdraget med de fordeler det innebærer.

Post 3 Konsesjonskraft

I den gjeldende reguleringskonsesjonen for Illvatn fra 1957 er konsesjonskraften prissatt til såkalt "selvkostpris". Kraftgrunnlaget for opprinnelig konsesjon er fastsatt i egen beregning fra NVE.

Departementet har i vilkårene til ny konsesjon for den økte reguleringen av Illvatn foreslått dagens standardvilkår for konsesjonskraft. Prisen på kraften fastsettes hvert år av departementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet, såkalt "OED-pris". Kraftgrunnlaget som utbringes pga. den økte reguleringen vil beregnes av NVE i eget vedtak.

Post 7 Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Departementet er enig i NVEs vurdering om at tunnelen bør drives med to påhogg, og at massedeponi bør etableres både ved Illvatn og Fivlemyr.

Som del av detaljplan utredes en alternativ sikker skitrase forbi Illvatn ved bruk av steinmasser fra tunneldriften. Forslag til utforming av trase forelegges Fylkesmannen i Vestland for uttalelse før detaljplan sendes NVE.

For øvrig slutter departementet seg til NVEs forutsetninger som fremgår av tabellen i innstillingen av 26. juni 2014.

Post 8: Naturforvaltning

Eventuelle pålegg i medhold av vilkårene må være relatert til skader forårsaket av tiltaket, og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Det skal etableres forsterket villreinoppsyn i anleggsperioden, som bekostes av utbygger. Hensikten er å skåne eventuelle villrein som streifer i området for uro. Miljødirektoratet kan pålegge oppsyn etter post 8 VI.

Post 11: Ferdsel m.v.

Av hensyn til trekkveien for villrein skal den nye veien langs Fivlemyrmagasinet stenges med bom ved avgreningen ved Fivlemyr kraftverk.

Post 14: Manøvreringsreglement

Forslaget er basert på manøvreringsreglementet fra 1. juli 1960, samt endringer 9. mars 1962 og 9. januar 1976. Forslaget er justert til dagens ordlyd, og tidligere post 4, om damvokter og damvokters bolig, er fjernet.

I manøvreringsreglementet tilrås fastsatt at alt tilsig til Fivlemyrane, inkludert avløpet fra Fivlemyr kraftverk, skal pumpes opp og magasineres i Illvatn fra 15. april, før vårflommen

begynner, til man når kote 1381, som er 1 m under HRV. Det ikke skal tappes under dette nivået før etter 15. september når det er mindre ferdsel i fjellet.

Under manøvreringen av Fivlemyr forutsettes det at det ikke tappes lavere ned i sommersesongen enn det som er nødvendig for å unngå flomtap.

Medfører vilkår om vannslipp og vannstandsendringer skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan det gjøres nødvendige endringer i reglementet, jf. reglementet post 4.

Øyane kraftverk

Post 1: Konsesjonstid og revisjon

Konsesjonstiden for Øyane kraftverk bør sammenfalle med ervervskonsesjonen for fallrettighetene i Fortun-Grandfastavassdragene av 10. august 2007, med utløp 9. august 2057.. Drift av Øyane kraftverk forutsetter at Fortun-Grandfastareguleringene får fornyet reguleringskonsesjon etter 24. januar 2017. Departementet forutsetter at vilkårene for Øyane kraftverk om nødvendig justeres ved behandling av fornyelsen av reguleringskonsesjonen.

Luster kommune har stilt krav om næringsfond. Departementet viser til NVEs innstilling. NVE mener at Øyane kraftverk etter planendring og foreslåtte avbøtende tiltak, vil ha få negative konsekvenser for kommunen. Samtidig er verdiskapningen begrenset. NVE mener derfor at det ikke er grunnlag for å pålegge næringsfond for Øyane kraftverk. Departementet slutter seg til NVEs vurdering for Øyane kraftverk.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Detaljerte planer for sikkerhet og planer for miljø og landskap forelegges NVE og godkjennes av NVE før anleggsstart. Arbeid kan ikke startes før planene er godkjent. Detaljerte planer for arealbruk og konsekvenser ved massetak og deponier skal forelegges NVE og avklares under NVEs godkjenning av detaljplanene.

Gjeldende regler for bygg- og anleggsvirksomhet, herunder retningslinjer for støy, støv og trafikkgjennomføring, skal legges til grunn for utarbeidelse av detaljplaner for utbyggingen.

Departementet slutter seg til NVEs forutsetninger angitt i tabell på side 14 i innstillingen.

Departementet mener det bør pålegges å installere omløpsventil. Endelig avklaring av omløpsventilens kapasitet gjøres som del av detaljplanprosessen. Dokumentasjon på at utstyret fungerer etter hensikten skal godkjennes av NVEs miljøtilsyn.

Post 5: Naturforvaltning

Som en del av eksisterende reguleringskonsesjon settes det ut fisk i Fortundalsvassdraget. Området utnyttes som gyte- og oppvekstområde for sjørret, og laks og sjørret kan vandre en kilometer oppstrøms utløpet til Øyane kraftverk. Laksen gyter ikke langs denne strekningen, men det settes ut lakseyngel eller legges ut lakserogn enkelte år. Miljødirektoratet kan pålegge ytterligere tiltak for å ivareta fisken, men eventuelle pålegg i medhold av vilkårene må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 9: Terskler

Vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonæren å etablere terskler. Behovet må vurderes når konsesjon foreligger.

Post 10: Manøvreringsreglement

Hydro har søkt om minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring, 0,067 m³/s, og mente at tilsiget fra feltet ville bidra med tilstrekkelig vannføring for fisk på anadrom strekning. NVE har i innstillingen foreslått en minstevannføring tilsvarende 5-persentil sommervannføring (0,7 m³/s) i sommerperioden og 0,4 m³/s på vår og høst. NVE anbefaler at kraftverket står i vintermånedene. Hydro har etter NVEs innstilling ble oversendt justert vilkårene, og foreslår at det slippes 0,5 m³/s i sommerperioden og 0,4 m³/s resten av året. Hydro foreslår videre at minstevannføringen måles ved starten av anadrom strekning, og ikke ved inntaksdammen. Departementet mener NVEs forslag til vilkår i større grad ivaretar hensynet til fisk, og slutter seg til NVE.

NVE har videre foreslått installasjon av omløpsventil med en kapasitet som ikke skal være særlig lavere enn 50 % av maksimal slukeevne med mindre en kartlegging av elva viser at hensikten langt på vei oppnås med lavere kapasitet. Endelig fastsetting av kapasiteten på omløpsventilen kan gjøres som del av detaljplan. Maksimal slukeevne er 15 m³/s. Hydro har foreslått en kapasitet på 1,5 m³/s, etter anbefaling fra Rådgivende Biologer. Hydro mener at en sjablongmessig størrelse på 50 % av slukeevne antageligvis vil være en overdimensjonert løsning gitt de stedlige forholdene. Det er enighet om at kapasiteten bør fastsettes endelig i detaljplanfasen.

Departementet vil understreke at det sentrale ved valg av størrelse på omløpsventil er hvilken vannføring som er nødvendig for å dekke elveleiet, slik at man ved et eventuelt utfall ikke får tørlegging av rogn og ungfisk. Om Hydro kan fremlegge dokumentasjon av elveprofilen og synliggjøre hvilke vannføringer som må til for å dekke elveleiet nedstrøms kraftverksutløpet, kan denne informasjonen legges til grunn ved fastsettelse av størrelse på omløpsventilen.

Medfører vilkår om vannslipp og vannstandsendringer skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan det gjøres nødvendige endringer i reglementet, jf. reglementet post 4.

132 kV kraftledning fra Sveinsøystølen til Øyane kraftverk og Illvatn pumpekraftverk

Post 1: Varighet

Tillatelsen gis for en periode på 30 år fra konsesjonstidspunktet.

Post 3: Bygging

NVE har foreslått standard byggefrist om at anlegget skal være ferdigstilt, bygget og idriftsatt innen 5 år fra konsesjonsdato. Departementet har valgt å endre ordlyden for å samordne med kravet til byggefrist for vannkraftkonsesjonen.

Post 9: Miljø- transport- og anleggsplan

Planen skal utarbeides av konsesjonæren og godkjennes av NVE før anleggsstart.

Konsesjonæren skal avklare undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 før planen blir godkjent.

Ifm med fastsettelse av trasé for 132 kV-kraftledningen gjennom området med almetrær ved Øyabotn, skal utkast til detaljplan for Øyabotns vedkommende forelegges Fylkesmannen i Vestland for merknader før planen sendes NVE.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r:

1. Hydro Aluminium AS gis tillatelser til ytterligere regulering av Illvatn, bygging av Illvatn pumpekraftverk og Øyane kraftverk med tilhørende elektriske anlegg i samsvar med vedlagte forslag.
2. Hydro Energi AS gis tillatelse til bygging av en 132 kV kraftledning fra Sveinsøystølen til Øyane kraftverk og Illvatn pumpekraftverk i samsvar med vedlagte forslag.

Vedlegg 1 - Spesifikasjon av tillatelser

1. I medhold av vassdragsreguleringsloven § 3 gis Hydro Aluminium AS tillatelse til ytterligere regulering av Illvatn og bygging av Illvatn pumpekraftverk i Luster kommune, jf. vedlegg 2.
2. I medhold av vannfallrettighetsloven § 3 annet ledd gis Hydro Aluminium AS unntak for konsesjonsplikt og forkjøpsrett for erverv av Statskogs andel av fallrettighetene mellom Illvatn og Fivlemyr i Luster kommune.
3. I medhold av vassdragsreguleringsloven § 3 gis Hydro Aluminium AS tillatelse til bygging av Øyane kraftverk i Luster kommune, jf. vedlegg 3.
4. Det fastsettes oppdatert manøvreringsreglement for Fortun-Grandfaste reguleringen i tråd med vedlegg 4.
5. I medhold av energiloven § 3-1 gis Hydro Energi AS tillatelse til å bygge, eie og drive Illvatn pumpekraftverk, Øyane kraftverk med tilhørende elektriske anlegg, samt en 132 kV kraftledning fra Sveinsøystølen til Øyane kraftverk og Illvatn kraftverk, jf. vedlegg 5.
6. I medhold av oreigningslova § 2 annet ledd gis samtykke til at Hydro Aluminium AS og Hydro Energi AS kan ekspropriere nødvendige rettigheter, herunder Statskogs andel av fallet mellom Illvatn og Fivlemyr.
7. Planendringer kan foretas av departementet eller den departementet bemyndiger.

Vedlegg 2:

Vilkår for tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til Hydro Aluminium AS til ytterligere regulering av Illvatn og til å bygge Illvatn pumpekraftverk

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjon gis fram til 9. august 2057.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Ved konsesjonstidens utløp skal reguleringsanlegget med bygninger og innretninger være i fullt ut driftsmessig stand. Tvist avgjøres ved skjønn. Konsesjonæren plikter å utføre hva skjønnet måtte bestemme.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon samtidig med at det eventuelt gis ny konsesjon for Fortun-Grandfasta reguleringsanleggene. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr 3 første ledd.

Anleggene må ikke nedlegges uten Kongens eller Stortingets samtykke, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 annet ledd.

Reguleringskonsesjonen, reguleringsanleggene eller andeler i reguleringsanleggene kan bare overdras i forbindelse med samtidig overdragelse av vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget. Det samme gjelder ved andre disposisjoner over konsesjonen, anleggene eller andeler i anleggene, herunder pantsettelse, arrest eller utlegg.

2

(Konsesjonsavgifter)

Det skal betales en årlig avgift til staten på kr 8 pr. nat.hk og de kommuner og fylkeskommuner som Kongen bestemmer på kr 24 pr. nat.hk.

Avgiften til fylkeskommunene og kommunene, fordeles mellom disse innbyrdes etter bestemmelse av NVE. Skjer det endringer i reguleringer, overføringer, kommunegrenser eller annet som i vesentlig grad kan påvirke delingsresultatet, kan ny fordeling foretas. Avgiften avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som anvendes etter bestemmelse av fylkestinget eller kommunestyret. Fondets midler skal fortrinnsvis anvendes til utbygging av næringslivet i distriktet.

Satsen for konsesjonsavgifter skal justeres hvert 5. år i tråd med gjeldende regler.

Betales ikke avgiften til forfallstid, betales rente som fastsatt i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg.

Avgiften beregnes etter den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å medføre utover den vannføringen som har vært påregnelig år om annet 350 dager i året. Ved beregningen legges det til grunn at magasinet utnyttes slik at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Avgjørelsen om beregning av avgiften treffes av NVE.

Beregningen av konsesjonsavgifter samordnes med beregningen av konsesjonsavgifter for konsesjon etter vannfallrettighetsloven, jf. lov av 14. desember 1917 nr. 16 om konsesjon til rettigheter til vannfall mv. § 18.

Avgiften skal betales av de enkelte vannfalls- eller brukseiere som utnytter den regulerte vannføringen. Plikten til å betale avgiftene inntreter etter hvert som den regulerte vannføringen tas i bruk.

3

(Konsesjonskraft)

Det skal avstås til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 prosent av den for hvert vannfall innvunne økning av vannkraften beregnet etter reglene i § 14 annet ledd, jf. § 3 fjerde ledd. Avståelse og fordeling avgjøres av NVE med grunnlag i kommunens behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning. Avgitt kraft kan kommunen nytte etter eget skjønn.

Det kan bestemmes at det i tillegg skal avstås inntil 5 prosent av kraften til staten beregnet som i første ledd. Staten rår fritt over tildelt kraft.

Plikten til å avstå kraft påhviler de enkelte vannfalls- eller brukseiere. Plikten til å avstå kraft inntreter etter hvert som den regulerte vannføringen tas i bruk.

NVE bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraft tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med brukstid ned til 5.000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger betales av den som tar ut kraften.

De enkelte vannfalls- eller brukseiere har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes force majeure, må ikke skje uten departementets samtykke.

Prisen på kraften fastsettes basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet. Skatter beregnet av kraftproduksjonens overskudd ut over normalavkastningen inngår ikke i selvkostberegningen. Departementet skal hvert år fastsette prisen på kraften levert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny vurdering etter 20 år.

4

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket, samt avgivelse av kraft, jf. post 3 (Konsesjonskraft), kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

5

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet med det konsesjonsgitte tiltaket må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonen ble gitt og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av NVE. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av ekstraordinære forhold (force majeure) har vært umulig å utnytte.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster,

landskapsområder, kulturminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Konsesjonæren plikter å legge fram detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for anleggene. Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- a. å sørge for at forholdene i Illvasselvi, Nørstedalselvi og Fortundalselvi er slik at de stedege fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av vannkraftanlegget/utbyggingen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av

større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av vannkraftanlegget/utbyggingen.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeidet tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

V

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingen. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av vannkraftanlegget.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredede kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredede kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 andre ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning m.v.)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- a. å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- b. å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Veier, ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter helt eller delvis å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antas å bli særlig øket ved anleggsarbeidet.

Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal kunne benyttes av allmenheten, med mindre NVE vedtar noe annet.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignende.

12

(Terskler, biotopjusterende tiltak og erosjonssikring)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Pålegg etter dette vilkåret vil bygge på en plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegg, samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold, er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan NVE pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement m.v.)

Det er fastsatt et manøvreringsreglement som setter grenser for vannstand og vannslipping, med bestemmelser om kontroll og hvordan tapping av magasin skal skje.

15

(Hydrologiske observasjoner)

Konsesjonæren skal etter vedtak fra NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmenheten.

16

(Registrering av minstevannføring, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring. Løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltenes utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

17

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av utbyggingens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

18

(Militære foranstaltninger)

Ved damanlegget kan det treffes militære foranstaltninger for sprenging i krigstilfelle, uten at eieren har krav på erstatning for de ulemper eller rådighetsbegrensninger dette medfører. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den innskrenkning eller benyttelse av anleggene som er nødvendig og den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20

(Kontroll og sanksjoner)

Konsesjonæren må tåle den kontroll med overholdelsen av de fastsatte vilkår eller pålegg gitt i medhold av vilkårene som NVE finner nødvendig. Utgifter med kontrollen kan kreves dekket av konsesjonæren.

NVE kan kreve at konsesjonæren skal rette forhold som er i strid med loven eller vedtak fattet i medhold av loven.

NVE kan treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre at en plikt som følger av loven eller vedtak i medhold av loven, blir oppfylt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen.

Departementet kan fatte vedtak om at konsesjonen trekkes tilbake ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Konsesjonsavgifter), 5 (Byggefrister), 14 (Manøvreringsreglement) og 20 (Kontroll og sanksjoner).

NVE kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av vassdragsreguleringsloven.

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt overskrider konsesjonen eller overtrer konsesjonsvilkår eller pålegg fastsatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven.

(Tinglysing)

Konsesjonen med tilknyttede vilkår skal tinglyses etter tinglysingsloven.

Departementet kan ved enkeltvedtak bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som en heftelse på eiendommer hvor konsesjonen kan medføre en forpliktelse.

Vedlegg 3:

Vilkår for tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til Hydro Aluminium AS til å bygge Øyane kraftverk i Fortundalselvi, Luster kommune, Vestland fylke

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjon gis fram til 9. august 2057.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon samtidig med at det eventuelt gis ny konsesjon for Fortun-Grandfastareguleringene. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd.

Anleggene må ikke nedlegges uten Kongens eller Stortingets samtykke, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 annet ledd.

2

(Byggefrister)

Arbeidet med det konsesjonsgitte tiltaket må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonen ble gitt og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av NVE. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av ekstraordinære forhold (force majeure) har vært umulig å utnytte.

3

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Konsesjonæren plikter å legge fram detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for anleggene. Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5
(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- a. å sørge for at forholdene i Fortundalselvi er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

V

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredede kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at

tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredede kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 andre ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- a. å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med anlegget er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- b. å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

8

(Veier, ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter helt eller delvis å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antas å bli særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal kunne benyttes av allmenheten, med mindre NVE vedtar noe annet.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignende.

9

(Terskler, biotopjusterende tiltak og erosjonssikring)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Pålegg etter dette vilkåret vil bygge på en plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegg, samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold, er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Manøvreringsreglement)

Det er fastsatt et manøvreringsreglement som setter grenser for vannstand og vannslipping, med bestemmelser om kontroll og hvordan tapping skal skje.

11

(Hydrologiske observasjoner)

Konsesjonæren skal etter vedtak fra NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmennheten.

12

(Registrering av minstevannføring, vannstand i reguleringsmagasin, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring. Løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltene utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

13

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

14

(Militære foranstaltninger)

Ved damanlegget kan det treffes militære foranstaltninger for sprenging i krigstilfelle, uten at eieren har krav på erstatning for de ulemper eller rådighetsbegrensninger dette medfører. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den innskrenkning eller benyttelse av anleggene som er nødvendig og den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

15

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

16

(Kontroll og sanksjoner)

Konsesjonæren må tåle den kontroll med overholdelsen av de fastsatte vilkår eller pålegg gitt i medhold av vilkårene som NVE finner nødvendig. Utgifter med kontrollen kan kreves dekket av konsesjonæren.

NVE kan kreve at konsesjonæren skal rette forhold som er i strid med loven eller vedtak fattet i medhold av loven.

NVE kan treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre at en plikt som følger av loven eller vedtak i medhold av loven, blir oppfylt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen.

Departementet kan fatte vedtak om at konsesjonen trekkes tilbake ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Byggefrister), 10 (Manøvreringsreglement) og 16 (Kontroll og sanksjoner).

Ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av spesielle konsesjonsbetingelser for de enkelte deltagere i reguleringen, mister vedkommende vannfalls- eller brukseiers retten til å bruke driftsvannet som er innvunnet ved reguleringen.

NVE kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av vassdragsreguleringsloven.

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt overskrider konsesjonen eller overtrer konsesjonsvilkår eller pålegg fastsatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven.

Vedlegg 4:

Manøvreringsreglement for regulering av Fortun-Grandfastavassdragene i Luster kommune, Vestland fylke (fastsatt ved kgl.res. 24.4.2020, erstatter reglement gitt ved kgl.res. 1.7.1960 og endret 9.3.1962 og 9.1.1976)

1.

Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Storevatn	1260	1270	1244	10	16	26
Skålavatn	1005,5	1013	988	7,5	17,5	25
Øvre Hervavatn	1297,4	1302,4	1287,4	5	10	15
Prestesteinsvatn	1343	1355,5	1333	12,5	10	22,5
Fivlemyrane	1018	1028	1018	10		10
Gravdalsvatn	1268,2	1267,6	1242		25,6	25,6
Illvatn	1382	1382	1320		62	62
Breidalsvatn	1393	1393	1374		19	19
Svartdalsvatn	1407,7	1407,7	1395,7		12	12
Namnløsvatn	1365,3	1365,3	1353,3			12
Øvre Grønevatn	1332,5	1332,5	1312,5		20	20
Nedre Grønevatn	1297	1297	1277		20	20
Medalsvatn	1290	1290	1283		7	7
Bærdalsvatn	1028,3	1028,3	1026,7		1,6	1,6

Høydene refererer seg til Kartverkets høydesystem (NN 1954).

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Pumping

Tilsiget til Fivlemyrane, inkl. avløpet fra Fivlemyr kraftverk, kan pumpes opp og magasineres i Illvatn.

Overføringer

Til Fortun Kraftverk:

Feltene over ca. kote 1020 i Nørstedøla med Gravdalsvatn, Midtdøla, Vetledøla og Stølsdalen føres over til Skålavatn.

Feltene over ca. kote 1055 i Langedalen og Austabotn (begge i Fardalen i Årdal), og i Berdalen, og over ca. kote 1030 i Riingsdalen, Skagastølsdalen og Helgedalen føres inn i driftstunnelen. Rya og Gjessingdøla føres inn i driftstunnelen.

Til Herva Kraftverk:

De øvre felt av Fortunvassdraget føres over til Storevatn ved tunnel fra Illvatn, Medalsvatn, Øvre Grønevatn - Storevatn, hvori også avløpet fra Vatn kote 1362 tas inn. Avløpet fra Dyrhaugslåån og Dyrhaugsvatn tas inn i driftstunnelen fra Storevatn.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes.

Uregulert tilsig til Fivlemyrane skal pumpes opp og magasineres i Illvatn fra 15. april til man når kote 1381. Tapping under dette nivået kan ikke starte før etter 15. september. Under manøvreringen av Fivlemyrmagasinet forutsettes det at det ikke tappes lavere ned i sommersesongen enn det som er nødvendig for å unngå flomtap.

Kraftverket skal ikke være i drift i perioden 1. januar til 31. mars. Det skal slippes følgende minstevannføring for øvrig fra inntaket til Øyane kraftverk:

1. apr. - 30. apr.....	0,4 m ³ /s
1. mai - 15. okt.	0,7 m ³ /s
16. okt. - 31.des.....	0,4 m ³ /s

Dersom tilsiget er mindre enn kravet til minstevannføring skal hele tilsiget slippes forbi. Kraftverket skal i slike tilfeller ikke være i drift.

Det skal installeres en omløpsventil i Øyane kraftverk.

Alle vannføringsendringer skal skje gradvis.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at vilkår om vannslipp og vannstandsendringer medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan det gjøres nødvendige endringer i reglementet. Dette kan skje uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Vedlegg 5:

Anleggskonsesjon

Meddelt:

Hydro Energi AS

Organisasjonsnummer: 930 187 240

Dato: 24.4.2020

Varighet: 24.4.2050

Ref: 16/338

Kommuner: Luster

Fylke: Vestland

I medhold av lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) § 3-1, jf. forskrift av 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 3-1 gis Hydro Energi AS under henvisning til søknad av 14. mai 2010, NVEs notat *Bakgrunn for innstilling* av 26. juni 2014 og kgl.res. av 24.4.2020 anleggskonsesjon.

Anleggskonsesjonen gir rett til å bygge og drive følgende anlegg:

1. En kraftledning fra Sveinsøystølen til Øyane og Illvatn kraftverk med nominell spenning 132 kV og bestående av:
 - Ca. 1,5 km lang luftledning fra Sveinsøystølen til avgreiningen til Øyane kraftverk, med strømførende liner med tverrsnitt med minimum strømføringssevne tilsvarende 3xFeAl 120 og toppliner som innføringsvern. Luftledningen skal bygges med portalmaster i tre med stål- eller aluminiumtraverser og komposittisolatorer.
 - Ca. 12,2 km lang luftledning fra avgreiningen til Øyane kraftverk til adkomsttunnel til Illvatn kraftverk, med strømførende liner med tverrsnitt med minimum strømføringssevne tilsvarende 3xFeAl 95 og toppliner som innføringsvern. Luftledningen skal bygges med portalmaster i tre med stål- eller aluminiumtraverser og komposittisolatorer.
 - Ca. 100 m lang luftledning fra avgreningspunkt til koblingsanlegg ved Øyane kraftverk, med strømførende liner med tverrsnitt med minimum strømføringssevne tilsvarende 3xFeAl 95 og toppliner som innføringsvern.
 - Ca. 800 m lang jordkabel i adkomsttunnelen til Illvatn kraftverk med og type/tverrsnitt med minimum strømføringssevne tilsvarende TSLF 3x400 AQ.
2. Illvatn transformatorstasjon med én 50 MVA 132/11 kV transformator, et 132 kV koblingsanlegg med GIS og ett transformatorfelt og ett linjefelt, én 60 MVA 132/22 kV transformator og nødvendig høyspenningsanlegg.
3. Øyane transformatorstasjon med én 50 MVA 132/11 kV transformator, et 132 kV koblingsanlegg med ett transformatorfelt og to linjefelt og nødvendig høyspenningsanlegg. Transformatorstasjonen og koblingsanlegg skal bygges i dagen ved kraftstasjonen.
4. En ca. 1,5 km lang jordkabel fra Fivlemyr kraftverk til Illvatn kraftverk med nominell spenning 22 kV og type/tverrsnitt med minimum strømføringssevne tilsvarende 3x95 A/25.
5. I Illvatn kraftverk et pumpeaggregat med pumpeturbin og generator med maksimal ytelse 48 MW i turbindrift og 39 MW i pumpedrift.
6. I Øyane kraftverk to aggregat med turbin og generator med totalt maksimal ytelse 51 MW

7. En ca. 3,3 km lang jordkabel fra Fivlemyr kraftverk til Nørdstedalseter, med nominell spenning 22 kV og type/tverrsnitt med minimum strømføringsevne tilsvarende 3x95 A/25.

Anleggskonsesjonen gir rett til fortsatt å drive:

8. En ca. 7,5 km lang luftledning fra Skagen kraftverk til Øyane, med nominell spenning 22 kV og tverrsnitt FeAl nr. 50.

132 kV-ledningen skal bygges i traseen som fremgår på vedlagte kart merket «Trasékart Øyane/Illvatn kraftverk» av 8. mai 2013. Når det gjelder avgreiningen til Øyane kraftverk vil endelig trase samt situasjonsplan for transformatorstasjonen legges fram i detaljplanen for kraftverket. Anleggskonsesjon vil oppdateres med kart i etterkant. 22 kV-kabelen mellom Fivlemyr og Illvatn kraftverk skal bygges i traseen som fremgår av kart merket «22 kV kabeltrasé Fivlemyr-Illvatn» av 10. april 2014. Jordkabeltraseen mellom Fivlemyr kraftverk og Nørdstedalseter skal i hovedsak legges i grøft langs eksisterende vei. Kart med trase vil bli ettersendt i forbindelse med detaljplan. Eksisterende 22 kV kraftledning fra Skagen kraftverk til Øyane er som vist på kart merket «Illvatn pumpekraftverk – kraftledninger» av 14. mai 2010.

Punkt 5, kulepunkt nr. 3 i anleggskonsesjon meddelt Hydro Energi AS 3. januar 2014, [NVE-ref. 201307771-2], bortfaller når ovennevnte anlegg idriftsettes.

Vilkår

De til enhver tid gjeldende vilkår fastsatt i eller i medhold av energiloven gjelder for konsesjonæren.

I tillegg fastsettes med hjemmel i energiloven § 3-5 annet ledd følgende spesielle vilkår:

1. Varighet

Konsesjonen gjelder inntil 24.4.2050.

2. Fornyelse

Konsesjonæren skal søke om fornyelse av konsesjonen senest seks måneder før konsesjonen utløper. Dersom konsesjonæren ikke ønsker fornyet konsesjon, skal det innen samme frist gis melding om dette.

3. Bygging

Anlegget skal være ferdigstilt, bygget i henhold til denne konsesjonen innen samme frist som Øyane kraftverk og Illvatn pumpekraftverk. Konsesjonæren kan søke om forlengelse av fristen for ferdigstillelse, bygging og idriftsettelse. Slik søknad skal sendes senest seks måneder før utløpet av fristen.

Konsesjonen bortfaller dersom fristen for ferdigstillelse, bygging og idriftsettelse ikke overholdes.

4. Drift

Konsesjonæren skal stå for driften av anleggene og plikter å gjøre seg kjent med de til enhver tid gjeldende regler for driften.

Bytte av driftsansvarlig selskap krever overføring av konsesjon. Eventuelt framtidig skille mellom eierskap og drift av anleggene konsesjonen omfatter, krever også godkjenning fra NVE. Godkjenning kan gis etter søknad.

5. Nedleggelse

Dersom konsesjonær ønsker å legge ned anlegget mens konsesjonen løper, skal det søkes NVE om dette. Nedleggelse kan ikke skje før vedtak om riving er fattet.

6. Endring av konsesjon

NVE kan fastsette nye vilkår for anlegget dersom det foreligger sterke samfunnsmessige interesser.

7. Tilbakekall av konsesjon

Konsesjonen kan trekkes tilbake dersom konsesjonæren tas under konkursbehandling, innleder gjeldsforhandling, eller på annen måte blir ute av stand til å oppfylle sine plikter etter konsesjonen.

8. Overtredelse av konsesjonen eller konsesjonsvilkår

Ved overtredelse av konsesjonen eller vilkår i denne konsesjonen kan NVE bruke de til enhver tid gjeldende reaksjonsmidler etter energilovgivningen eller bestemmelser gitt i medhold av denne lovgivningen.

NVE kan også i slike tilfeller på ethvert tidspunkt pålegge stans i bygging.

9. Miljø-, transport- og anleggsplan

Anlegget skal bygges, drives, vedlikeholdes og nedlegges i henhold til en miljø-, transport- og anleggsplan, som utarbeides av konsesjonæren og godkjennes av NVE før anleggsstart. Planen skal utarbeides i samsvar med NVEs veileder om utarbeidelse av miljø-, transport- og anleggsplan for anlegg med konsesjon etter energiloven. Hydro Energi AS skal utarbeide planen i kontakt med berørt kommune, grunneiere og andre rettighetshavere. Planen skal gjøres kjent for entreprenører. Konsesjonæren har ansvaret for at planen følges.

Anlegget skal til enhver tid holdes i tilfredsstillende driftsmessig stand i henhold til miljø-, transport- og anleggsplanen og eventuelt andre vilkår/planer.

Konsesjonæren skal foreta en forsvarlig opprydding og istandsetting av anleggsområdene, som skal være ferdig senest to år etter at anlegget eller deler av anlegget er satt i drift.

Tilsyn med bygging, drift, vedlikehold og nedleggelse av anlegget er tillagt NVE. Utgifter forbundet med NVEs godkjenning av planen, og utgifter til tilsyn med overholdelse av planen dekkes av konsesjonæren.

Ved behov for planer etter andre vilkår, kan disse inkluderes i miljø-, transport- og anleggsplanen.

Konsesjonæren skal avklare undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 før miljø-, transport- og anleggsplanen blir godkjent.

Utover det som står i veilederen skal planen spesielt beskrive og drøfte:

- Detaljert trasé og masteplassering
- Hvordan det i anleggsperioden skal tas hensyn til rødlistearter av sopp, moser, lav og karplanter i de berørte områdene, og hvordan uttak av gamle trær i edellauvskogen i størst mulig grad skal unngås.

10. Riving av eksisterende anlegg

Eksisterende 22 kV kraftledning fra Øyane til Nørdstedalseter og Fivlemyr kraftverk skal fjernes innen to år etter idriftsettelse av anleggene det her er gitt konsesjon til.

Det skal lages en plan for rivingen av ledningen. Planen skal forelegges NVE før arbeidene igangsettes, og den kan inngå i miljø-, transport- og anleggsplanen omtalt i vilkår nr. 9.